

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

59. aastakäik

14. aprill 2016

Sisukord

I Resolutsioonid, soovitusel ja arvamused

RESOLUTSIOONID

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

komitee täiskogu 514. istungjärk 17.–18. veebruaril 2016

2016/C 133/01

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee resolutsioon Schengeni lepingu toetuseks — „Jah liikumisvabadusele – jah Schengenile” 1

ARVAMUSED

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

komitee täiskogu 514. istungjärk 17.–18. veebruaril 2016

2016/C 133/02

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „ELi linnade tegevuskava tulevik kodanikuühiskonna vaatepunktist” (ettevalmistav arvamus eesistujariigi Madalmaade taotlusel) 3

2016/C 133/03

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Vaesuse vähendamine” (ettevalmistav arvamus) 9

Ettevalmistavad aktid

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

komitee täiskogu 514. istungjärk 17.–18. veebruaril 2016

2016/C 133/04

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Kapitaliturgude liidu loomise tegevuskava” [COM(2015) 468 final] 17

2016/C 133/05	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) seoses minimaalse hariliku maksumäära kohaldamisaja järgimise kohustuse kestusega” [COM(2015) 646 final – 2015/0296 (CNS)]	23
2016/C 133/06	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis „Integreeritud energiatehnoloogia strateegilise kava (SET-kava) suunas: Euroopa energiasüsteemi ümberkujundamise kiirendamine” [C(2015) 6317 final]	25
2016/C 133/07	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „ELi laienemisstrateegia” [COM(2015) 611 final]	31
2016/C 133/08	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „2016. aasta majanduskasvu analüüs” [COM(2015) 690 final] ja teemal „Projekt: komisjoni ja nõukogu ühine tööhõivearuanne, mis on lisatud komisjoni teatisele 2016. aasta majanduskasvu analüüsi kohta” [COM(2015) 700 final]	37

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

RESOLUTSIOONID

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

KOMITEE TÄISKOGU 514. ISTUNGJÄRK 17.–18. VEEBRUARIL 2016

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee resolutsioon Schengeni lepingu toetuseks

„Jah liikumisvabadusele – jah Schengenile”

(2016/C 133/01)

Vaba liikumine on Euroopa integratsiooni kõige käegakatsutavam tulemus. Schengeni leping, mis võimaldab inimestel reisida vabalt ühest riigist teise seoses töö, õpingute ja puhkusega ning mis kõrvaldab füüsilised takistused kaupade ja teenuste vaba liikumise teelt, kujutab endast nurgakivi siseturule, mille maht on 2 800 miljardit eurot ja mis hõlmab 1,7 miljonit piiriülest töötajat ja 57 miljonit piiriülest maanteevedu aastas. Piirikontrolli kaotamine sisepiiridel on mänginud tähtsat rolli barjääride kaotamisel, lähendades inimesi ja elavdades Euroopa majandust. Mitu põlvkonda eurooplasi on üles kasvanud Schengeni eeliseid kasutades, ise sellest endale aru andmata. Sisepiiride taastamine läheks hinnanguliselt maksma 100 miljardit eurot, mis moodustab 0,8 % SKPst, ning see teeks meid kõiki vaesemaks nii kultuuriliselt, sotsiaalselt kui ka majanduslikult.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab tingimusteta põhimõtet, millest lähtuvalt 1985. aastal sõlmitud lepingu allkirjastanud riigid kinnitasid: „olles teadlikud, et Euroopa ühenduste liikmesriikide rahvaste tugevam liit peaks väljenduma kõikide liikmesriikide kodanike vabaduses ületada sisepiire ning kaupade ja teenuste vabas liikumises” ning „soovides tugevdada solidaarsust oma rahvaste vahel, eemaldades [--] ühistel piiridel vaba liikumise takistused”. Selle lepingu eesmärk oli rahvaste liidu ja rahvaste solidaarsuse loomine. Lepingu kahtluse alla seadmine võiks seetõttu lisaks hirmuäratavatele majanduslikele tagajärgedele anda saatusliku löögi ka solidaarsusele ja Euroopa Liidule tervikuna.

Samuti toetab komitee tingimusteta põhimõtet, millest juhindudes seadsid Euroopa Liidu toimimise lepingu allkirjastanud liikmesriigid eesmärgi, et „liit töötab välja poliitika, mille eesmärk on tagada sisepiiride ületamisel igasuguse kontrolli puudumine mis tahes kodakondsusega isikute suhtes”, tagades samal ajal välispiiride tõhusa kontrolli (artikli 77 lõige 1).

Komitee liikmed kui Euroopa kodanikuühiskonna esindajad tunnevad seetõttu üha rohkem muret Schengeni lepingule avaldatava surve üle. Komitee kutsub Euroopa riikide valitsusi üles mitte alluma populistlikule survele ja hirmule, vaid kaitsma selle asemel õigusi, mille poole me oleme püüelnud. Komitee tunnustab, et hiljutised sündmused on tõstatanud tõsisemaid küsimusi seoses lünkadega Euroopa piiride haldamisel ja meie võimes tõhusalt jälgida nende inimeste liikumist, kes soovivad tekitada kahju. Nende küsimustega tuleb tegeleda, kuid probleem ei ole Schengeni lepingus ning sellest ei tohiks kergekäeliselt teha patuoinast. ELi institutsioonid peavad iga hinna eest vältima Schengeni eeskirjade ja sellega koos siseturu ükshaaval lammutamist, mis lõppkokkuvõttes kahjustaks meid kõiki.

Schengeni ala ei tohi olla üksnes nii tugev, kui on tema kõige nõrgem lüli. ELi piiride kaitsmine peaks olema ühine ülesanne, milles kõik liikmesriigid jagavad vastutust selle tagamise eest. Tuleb austada liikmesriikide võetud kohustusi luua tõhus ja funktsioneeriv Frontex ning seda tugevdada. Ilma tulemusliku kontrollita välispiiridel ei ole Euroopa Liit suuteline tagama sissepääsu nendele pagulastele, kes abi vajavad. Tõhus välispiiride kontroll on Schengeni süsteemi säilitamise vältimatu eeldus. Piirikontroll ei pea tähendama seda, et takistatakse sissepääsu neile, kes vajavad humanitaarkaaluksel kaitset vastavalt Genfi konventsioonile.

Me peame olema valmis kasutama julgeid lahendusi, mis tagavad meie õigusi ning kaitsevad meie sisepiirideta liitu, võimaldades inimestel selles vabalt töötada, kaubelda, õppida ning mõtteid, kaupu ja teenuseid vahetada. Kaalul on meie Euroopa, meie Schengen ning meie sotsiaalsed ja põhiõigused ja me peame neid kaitsma.

Seepärast pöördub komitee Euroopa ja riiklike kodanikuühiskonna organisatsioonide poole üleskutsega avaldada oma toetust mitte ainult Schengeni ala säilitamisele, vaid ka selle tugevdamisele ja laiendamisele. Komitee omalt poolt võtab kohustuse seista ELi institutsioonides, eelkõige nõukogus selle eest, et liikmesriigid jääksid kindlaks lepingutes ja kokkulepetes sisalduvatele põhimõtetele, mis kujutavad endast ilmselgelt Euroopa rahvaste liidu võõrandamatut saavutust.

Brüssel, 17. veebruar 2016

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

ARVAMUSED

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

KOMITEE TÄISKOGU 514. ISTUNGJÄRK 17.–18. VEEBRUARIL 2016

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „ELi linnade tegevuskava tulevik kodanikuühiskonna vaatepunktist”

(ettevalmistav arvamus eesistujariigi Madalmaade taotlusel)

(2016/C 133/02)

Raportöör: Roman HAKEN

28. augustil 2015 palus R. H. A. Plasterk Madalmaade siseasjade ja kuningriigi siseküsimuste ministeeriumist Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariigi Madalmaade nimel Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteed koostada ettevalmistav arvamus järgmises küsimuses:

„ELi linnade tegevuskava tulevik kodanikuühiskonna vaatepunktist”

(ettevalmistav arvamus eesistujariigi Madalmaade taotlusel).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse seksioon võttis arvamuse vastu 26. jaanuaril 2016.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 514. istungjärgul 17.–18. veebruaril 2016 (17. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 214, vastu hääletas 1.

1. Järeldused ja soovitused

1.1. ELi linnade tegevuskava⁽¹⁾ mõjutab otseselt ELi linnades elavate kodanike – keda on 2050. aastaks 80 % – elu. Võimalikult tõhusate sätete sõnastamiseks ja neile üldsuse heakskiidu saamiseks on oluline tagada, et kodanikuühiskonna organisatsioonid oleksid ELi linnade tegevuskava arutamisel ja rakendamisel võrdse partneri rollis. Eesistujariigi Madalmaade algatusel seatakse linnad esimest korda ELi ajaloo arenguteemaliste arutelude keskmesse. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kutsub nõukogu üles tunnustama kohaliku omavalitsuse tasandit kogu selle mitmekesisuses väärtusliku partnerina Euroopa integratsiooniprotsessis.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/en/policy/themes/urban-development/agenda.

1.2. Komitee arvates on partnerlused tõhus viis selle ulatusliku ja keeruka temaatika käsitlemiseks. Seetõttu väärtustab komitee partnerluse põhimõtet, mida lõpuks ometi kasutatakse programmitöö perioodi 2014–2020 väljatöötamise ja rakendamise raames⁽²⁾.

1.3. Partnerlus, nii vertikaalne kui ka horisontaalne, on nüüdisaegsete avalike teenuste põhimõte. Sellise koostöö teise näitena soovib komitee uurida avaliku ja erasektori partnerlusi (PPP) kui mudelit linnaprojektide rahastamiseks, erinevaid sotsiaalseid ettevõtteid ning samuti partnerlusel põhinevaid Euroopa programme, nagu näiteks EQUAL⁽³⁾. Avaliku halduse eri tasandite ja eelkõige linnade pädevuses on viia kokku ühiste projektide asjaomased partnerid ning kasutada rahastamisvahendeid tõhusalt.

1.4. Üks ülesanne, mis linnade tegevuskava ees seisab, on see, kuidas temaatiliste partnerluste raames väljatöötatud strateegiaid rakendada. Partnerluste loomisel ning strateegiatega väljatöötamisel ja rakendamisel on oluline kasutada alt üles lähenemisviisi. Seetõttu toetab komitee alt üles lähenemisviisi, mis ei ole samaväärne ekspertide rühmadel põhineva lähenemisviisiga. On oluline selgitada, kuidas kodanikuühiskonna organisatsioonid teevad koostööd oma sidusrühmadega – kuidas toimub aruandlus, konsulteerimine jne.

1.5. ELi linnade uue tegevuskava arendamisel on horisontaalsed partnerlused sama tähtsad kui vertikaalsed (temaatilised) partnerlused. Need toimuvad peamiselt kohalikul tasandil linnades. Need ei ole olulised mitte ainult strateegilise mõtlemise jaoks, vaid eelkõige rakendamise, järelevalve ja hindamise tagamiseks. Kohalikku olukorda tundvate kohalike partnerluste väljatöötatud kohalikud strateegiad on parim viis selleks, et võtta omaks ELi tasandilt tulevaid soovitusi ja neid tõhusalt rakendada. Ühe vahendina soovib komitee selleks eesmärgiks kogukonna juhitavat kohalikku arengut⁽⁴⁾.

1.6. ELi linnade uue tegevuskava tõhusa rakendamise tagamiseks on tarvis:

- a) arvestada kaasatud partnerite põhivajadusi ja pöörata tähelepanu suutlikkuse suurendamisele (peamiselt horisontaalsete omavalitsustevaheliste partnerluste puhul). Selleks soovib komitee kasutada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide (ESIF) tehnilise abi vahendeid;
- b) koostada metoodilised soovituselised vastutustundliku linnapartnerluse põhimõtetega. Oluline on metoodika linnade tegevuskava järelevalveks ja hindamiseks, mis hõlmab ka näitajaid saavutatud muutuste mõõtmiseks. Partnerite, st kodanikuühiskonna organisatsioonide jaoks on oluline olla kaasatud hindamise ja järelevalvesse.

1.7. Komitee arvates on tarvis selgitada, kuidas temaatilised partnerlused hakkavad käsitlema linnaarengu probleeme ja ülesandeid. Horisontaalsed partnerlused peaksid olema need, mille raames rakendatakse konkreetsetes linnapiirkondades konkreetseid meetmeid. Seetõttu on tarvis tagada heade tavade jagamine konkreetsete ürituste käigus. On oluline, et kõik ELi piirkonnad (eelkõige Lõuna- ja Ida-Euroopa) oleksid võrdselt kaasatud. Linnade tegevuskavas tuleb tunnustada linnade ja ümbritsevate linnalähedaste piirkondade vahelisi suhteid, mis annavad panuse linnade elukvaliteeti. Linnade tegevuskava ei tohiks olla vastuolus maapiirkondade arenguga ega piirata seda.

⁽²⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, Euroopa Ülemkogu, Euroopa Komisjoni, Euroopa Parlamendi ning Regioonide Komitee asjaomaseid töid:

„Kuidas edendada tõhusat partnerlust ühtekuuluvuspoliitika programmide juhtimisel, tuginedes 2007.–2013. aasta perioodi headele tavadele” (ELT C 44, 11.2.2011, lk 1);

„Partnerluse põhimõtte ühisesse strateegilisse raamistikku kuuluvate fondide rakendamisel – Euroopa partnerluse toimumisjuhise elemendid” (ELT C 44, 15.2.2013, lk 23);

„Kogukonna juhitav kohalik areng 2014.–2020. aasta ühtekuuluvuspoliitika vahendina kohalikuks, maaelu, linna- ja linnalähipiirkondade arenguks” (ELT C 230, 14.7.2015, lk 1);

„Osalusprotsesside ja kohalike omavalitsuste, valitsusväliste organisatsioonide ja sotsiaalpartnerite kaasatuse suurendamine strateegia „Euroopa 2020” rakendamisel” (ELT C 299, 4.10.2012, lk 1);

„Hinnang Euroopa Komisjoni konsultatsioonidele sidusrühmadega” (ELT C 383, 17.11.2015, lk 57).

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A8-2015-0218+0+DOC+PDF+V0//ET>.

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52013R6902>.

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:c10237>.

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex:32013R1303> artikli 5 punkt 3 Euroopa partnerluse käitumisjuhendi kohta.

⁽³⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:c10237>.

⁽⁴⁾ „Kogukonna juhitav kohalik areng 2014.–2020. aasta ühtekuuluvuspoliitika vahendina kohalikuks, maaelu, linna- ja linnalähipiirkondade arenguks” (ELT C 230, 14.7.2015, lk 1).

1.8. Paljud teemad on omavahel seotud ning kattuvad teatavas ulatuses. Meetmete rakendamine ühe teema käsitlemiseks mõjutab ühte või mitut muud teemat. Vajalik on tagada, et meetmed olukorra parandamiseks ühe teema raames ei kahjustaks teist teemavaldkonda. See kehtib nii ELi kui ka riigi tasandil.

1.9. Komitee teeb ettepaneku kaasata linnade tegevuskavasse uue teemavaldkonnana linnakogukonnad ja kodanike osalus. Linnad vajavad hästi toimivat mehhanismi kodanike ja kodanikurühmade tugevdamiseks, et võimaldada neil olla tõelised ja kindlad partnerid aruteludes ja oma linna arenguprioriteetide rakendamisel ning linnade tegevuskava elluviimisel. Ainult enesekindel ja tugev suure sotsiaalse kapitaliga kogukond on võimeline toime tulema esile kerkivate väljakutsetega. Komitee on valmis tegema tööd selle idee väljaarendamisel.

1.10. Arvesse tuleks võtta ka elemente, mis tulenevad ÜRO säästva arengu tegevuskavast aastaks 2030 ja selle 17 säästva arengu eesmärki ning eelkõige 11. eesmärki muuta linnad ja asulad kaasavaks, turvaliseks, vastupidavaks ja jätkusuutlikuks. Komitee võttis oma sellekohase seisukohta vastu 2015. aasta septembris⁽⁵⁾. ELil ei ole võrdseid pädevusi kõigis poliitikavaldkondades ning tema volitused sotsiaalküsimustes ei ole piisavalt tugevad. On küsitav, kas EL saab linnade arengut sotsiaalvaldkonnas mõjutada või piisavalt hinnata teistes poliitikavaldkondades rakendatud meetmete sotsiaalset mõju. Kuigi keskkonnamõju on võimalik kindlaks teha keskkonnamõju hindamise käigus, puudub ikka veel sotsiaalse mõju hindamise menetlus.

1.11. Komitee on huvitatud sellest, et saada ELi linnade tegevuskava juhtrühma täieõiguslikuks liikmeks ja osaleda linnade tegevuskava partnerlustes. Komitee esindab kõigist liikmesriikidest pärit tunnustatud kodanikuühiskonna organisatsioone, kellel on eksperditeadmised, mis võivad aidata kaasa linnade arengule.

2. Partnerlus kui ELi linnade tegevuskava põhimõte ja komitee osalemine linnade tegevuskavas

2.1. Linnade tegevuskavas soovitatakse luua partnerlusi ligikaudu 15 liikme vahel, kellest 11 on avaliku halduse esindajad (linnade, liikmesriikide, Euroopa Komisjoni esindajad). Teised liikmed võiksid olla Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide juhtimisametustest, eksperdid ja valitsusvälised organisatsioonid. Komitee väljendab kahetsust, et tal paluti esitada oma märkused kõnealuse teema kohta alles pärast seda, kui mõned partnerlused olid juba loodud.

2.2. Komitee soovib kasutada partnerlustes paremini tasakaalustatud esindatust. Õiglase proportsiooni hea näide on esitatud programmis LEADER, vastavalt millele ei tohi partnerluse liikmete hulgas olla avaliku halduse esindajaid rohkem kui 50 %. Komitee soovib aktiivsemalt kaasata sihtrühmi (linnaelanikke). On oluline, et elanikel oleks suurem sõnaõigus Euroopa linnade tuleviku osas. Enamikku määratletud teemavaldkondadest ei saa käsitleda ilma valitsusväliste organisatsioonide, sotsiaalpartnerite ja ettevõtjate panuseta. Kõigi Euroopa edulugude taga on suurel määral olnud valitsusväliste jõudude kaasamine ning avaliku ja erasektori tõhus koostöö.

2.3. Kuigi linnade tegevuskava kõik prioriteetsed teemad on kodanikuühiskonna organisatsioonidele olulised, ulatuvad need kaugemale kodanikuühiskonnaga seotud traditsioonilistest rollidest. Valitsusvälised organisatsioonid, sotsiaalsed ettevõtted ja ühistud arendavad üha enam oma suutlikkust või loovad uusi majanduslikke või korralduslikke mudeleid üldhuviteenuste pakkumiseks. On oluline, et riigiasutused oleksid võimelised vaatlema end linnapiirkonnas tegutsevate rühmade ja organisatsioonide seisukohast. Komitee märgib, et riiklike või piirkondlike võrgustike või suurte kogemustega kohalike organisatsioonide kaasamine teatud teemavaldkonda on sama oluline kui Euroopa võrgustike kaasamine.

2.4. Komiteel puudub teave selle kohta, kuidas asjakohased kodanikuühiskonna organisatsioonid leitakse ja/või valitakse. Komitee pakub oma suutlikkust ja organiseeritud kodanikuühiskonna alaseid teadmisi, et valida temaatilistesse partnerlustesse valitsusväliste organisatsioonide esindajaid ja sotsiaalpartnereid.

⁽⁵⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.press-releases.37475>.

3. Soovitused linnade tegevuskava partnerluste tegevuse ja osalemisprotsessi kohta

3.1. Iga ELi kodaniku õigus on teada, mõista ja ka mõjutada ELi poliitikat. Komitee märgib, et partnerlusest ei tohiks saada kinnine klubi. See on väga oluline, kuidas partnerlused suhtlevad välismaailmaga. Avaliku halduse avatud suhtlemine üldsuse ja kodanike huve esindavate organisatsioonidega peaks olema linnade arengu keskne element. Kuna strateegilisi eesmärke ei ole võimalik saavutada ilma kohalike kodanike ja kodanikuühiskonna organisatsioonide toetuseta, on oluline tagada läbipaistvus ja sidusrühmade tõhus kaasamine linnade tegevuskava ettevalmistamisse ja rakendamisse. Kaasamist soovivate inimeste kaasamine on parim viis saada tulemustele nende toetus. Komitee teeb ettepaneku kutsuda organisatsioonid, kes soovivad jagada oma kogemusi ja ideid linnade tegevuskava teemade kohta, partnerluste kohtumistele.

3.2. Partnerlused peavad teabe jagamiseks, suhtlemiseks ja konsulteerimiseks kasutama erinevaid teavitus- ja osalemisvahendeid. Kodanike kaasamine ja nendega konsulteerimine ei saa olla tõhus, kui kasutada vaid üht vahendit. Vaja on meetodite kombinatsiooni, mille abil oleks võimalik kõnetada eri liiki sidusrühmi, pakkuda eri liiki sisendeid ning võimaldada kaasamise eri tasandeid. Partnerlused peaksid kasutama ajakohaseid tehnikaid, nagu sotsiaalmeedia, samuti uuringud, seminarid, töörühmad jne, et saada tagasisidet oma töö kohta. Komitee soovib korraldada üldsuse täiendava (laiema) kaasamise konkreetsetes küsimustes, kus on tarvis laiemat avalikku arutelu ja kodanike tagasisidet.

3.3. Partnerlused peaksid korraldama kohapealseid külastusi ja kohtumisi eri sidusrühmadega lisaks partnerite kitsale ringile. Kohalike kodanikuühiskonna algatustega tutvumine ning teave nende piirangute ja koostöö kohta avaliku haldusega võib oluliselt mõjutada partnerluste arutelusid. Kui linnade tegevuskava ei toetu olemasolevatele tavadele, tekib oht, et juba omandatud teadmised jäävad väljatöötatavates meetmetes arvesse võtmata.

3.4. Tegevuskavad peaksid olema avatud veebipõhise konsultatsiooni teemaks. See aitaks tagada, et kõik asjakohased sidusrühmad saavad anda sisulise panuse ja et kõiki huvisid käsitletakse.

4. Teematiliste partnerluste tugisambad

4.1. Kaasavad linnad

4.1.1. **Töökohad ja oskused kohalikus majanduses** – kodanikuühiskonna organisatsioonid täidavad mitmeid rolle (nt tööandjad, õpetajad või koolitajad), mis on olulised uute töökohtade loomisel. Komitee soovib konsulteerida selliste organisatsioonidega nagu Eurochambres, mis esindab VKEsid, tööhõiveametiteid ning haridus- ja koolitusasutusi. Linnade tegevuskavas tuleb käsitleda küsimust, kuidas selgitavad linnad välja oskusteabe vajaduse oma piirkonnas. Kodanikuühiskonna organisatsioonide tuleb sellest vajadusest teavitada ning on tarvis teha koostööd, et edendada haridust, elukestvat õpet ja koolitust, pakkumaks tööturul puuduvaid oskusi.

4.1.2. **Vaesus linnades** – kodanikuühiskonna organisatsioonid on vastutavad enamiku programmide eest, mille eesmärk on vaesust linnades ära hoida ja selle vastu võidelda. Komitee soovib kaasata selliseid organisatsioone nagu Euroopa vaesusevastane võrgustik. Me oleme teadlikud järgmiste aspektide olulisusest kõnealuse teema jaoks: a) eeslinnad ja tõrjutus, b) getod, c) ebasoodsas olukorras olevad linnaosad, d) hoolekandeesutustes olevad lapsed ja hoolekandeesutuste teenuste asendamine pere- ja kogukonnapõhiste teenustega, e) vananemine ja eakate haavatavus.

4.1.3. **Eluasemed** – selleks, et tagada kvaliteetsed ja jätkusuutlikud eluasemed, nagu on määratletud ÜRO jätkusuutliku elamuehituse hartas, on kodanikuühiskonna organisatsioonidel oluline osa mõlema poole – omanike ja kasutajate – esindamisel ja nendega koostöö tegemisel. Komitee soovib pöörduda selliste organisatsioonide poole nagu rahvusvaheline üürnike liit, korterite ja majaomanike ühendused, ehitusühistud, arhitektid ja linnaplaneerijad. Selle teemaga kaasnevad olulised küsimused: a) linnaplaneerimine, b) sotsiaalkorterid, c) kodanike kolimine linnalähipiirkondadesse parema eluaseme leidmiseks.

4.1.4. **Rändajate ja pagulaste kaasamine** – tuleb tegeleda mitte ainult pakiliste küsimustega (põhivajaduste rahuldamisega), vaid integreerida nad pärast elukoha leidmist ka ELi ühiskonda, aidates neid hariduse saamisel ja töökohtade otsimisel, jagades nendega ELi väärtusi ja traditsioone ning viies need väärtused ja traditsioonid nende ellu, austades samaaegselt nende päritoluriigi kultuuri. Riigi kõrval mängivad olulist rolli kodanikuühiskonna organisatsioonid, nagu kirikud, sotsiaalsed organisatsioonid, haridus- ja koolitusorganisatsioonid, laste- ja lapsevanemate rühmad jne. Komitee soovib muu hulgas konsulteerida selliste organisatsioonidega nagu Solidar või Lumos. Käsitleda tuleks saatjata alaealiste küsimust, sest see rühm on eriti haavatav ja vajab erilist tähelepanu.

4.1.5. **Säästev maakasutus ja looduspõhised lahendused** – linnade tegevuskava eesmärk on tihedalt seotud inimeste hoiakute ja elustiili muutumisega. Tähtis on kaasata kodanikuühiskonna organisatsioone, näiteks maaomanike esindajaid, VKEde ühendusi ja kogukonnaorganisatsioone, kes on ümbruskonda parandavate liikumiste taga, selle tagamiseks, et muutused linnades oleksid keskkonnasõbralikud. Komitee soovib kaasata näiteks sellised organisatsioonid nagu Friends of the Earth Europe või ELARD. Komitee arvates on olulised järgmised aspektid: a) ruumiline (vertikaalne) planeerimine, b) selliste äärelinnapiirkondade probleemid, kes tarnivad tooteid (toiduained, puhas vesi) ja pakuvad ka olulisi ökosüsteemi teenuseid, mis parandavad linnakodanike elukvaliteeti.

4.2. Linnamajandus

4.2.1. **Ringmajandus** – töhusa ringmajanduse jaoks on oluline muuta inimeste suhtumist jäätmetesse ning näidata seda kui võimalikku ressursi. Tähtis on keskkonnaorganisatsioonide ja haridusasutuste haridus- ja teavitustegevus. Teadus- ja innovatsioonikeskustel koos spetsialiseerunud ettevõtete ja VKEde ühendustega, kes on keskendunud sellele valdkonnale, on oluline osa uute lähenemisviiside uurimisel ja rakendamisel linnades. Komitee soovib kutsuda aruteludele nt võrgustiku REVES.

4.3. Rohelised linnad

4.3.1. **Kliimamuutustega kohanemine** – otsustava tähtsusega on kõrgtehnoloogia ettevõtted, uurimisinstituudid ja ülikoolid. Lisaks on tarvis harida ja teavitada tavainimesi, et hõlbustada nende kaasamist asjakohaste sätete rakendamisse ja nende nõustumist nimetatud sätetega. Komitee soovib konsulteerida nt organisatsiooniga Green 10.

4.3.2. **Energiasüsteemi ümberkujundamine** – energiasüsteemide struktuursed muudatused, näiteks oluline üleminek taastuvenergia ja suurema energiatõhususe suunas, on saavutatavad üksnes asjakohaseid ettevõtteid esindavate partnerite täieliku kaasamise ja kodanike toetuse korral. Selles valdkonnas tegutseb nt Greenpeace.

4.3.3. **Linnaline liikumiskeskond** – säästev linnaline liikumiskeskond on valdkond, kus märkimisväärsed saavutused on võimalikud üksnes siis, kui inimesed ise on valmis muutma oma liikumisharjumusi. Seetõttu teeb komitee ettepaneku kaasata sellised organisatsioonid nagu CEEP (Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskus), BusinessEurope, Euroopa Transporditöötajate Föderatsioon, Polis (linnalise liikumiskeskonna jätkusuutliku liikuvuse alal koostööd tegevate Euroopa linnade ja piirkondade võrgustik), Euroopa Jalgratturite Föderatsioon ning IPR Praha (Praha planeerimis- ja arenguinstituut). Mõistame ka seda, et kõnealuse teema all on olulised integreeritud lähenemisviisid, nagu säästva linnalise liikumiskeskonna kavad, ning seega leiame, et linnalisel liikumiskeskonnal on oluline roll majandusliku arengu võimaldamisel, keskkonnatingimuste parandamisel ja energiaalasel üleminekul linnades. Komitee rõhutab, kui olulised on ELi spetsiaalsed rahastamisvahendid linnalisele liikumiskeskonnale, mille puhul on tegemist kapitalimahukaid investeeringuid vajava valdkonnaga.

4.3.4. **Õhu kvaliteet** – oluline on ettevõtete, tervishoiuorganisatsioonide, keskkonnaalaste valitsusväliste organisatsioonide, ülikoolide ja teadusasutuste ning teiste koostöö. Partnerlused peavad kaasama selliseid organisatsioone nagu CAN (kliimategevuse võrgustik Euroopas).

4.4. Arukad linnad

4.4.1. **Üleminek digitehnoloogiale** – ühiskonna digitaliseerimine tähendab paradigma muutust. Eesmärk on pakkuda paremaid teenuseid kodanikele ja luua ettevõtlusvõimalusi. Huvitavad on arukate linnade kolme ja nelja osapoolega mudelid (*triple helix, quadruple helix*), mis viivad koostööprojektides kokku linnajuhtimise, kõrgkoolide, ettevõtete ja kodanikuühiskonna sidusrühmad. Seda mudelit tuleks Euroopas levitada. Kõnealusel valdkonnas vaatleme järgmisi aspekte: a) prognoositav linnaplaneerimine igas kohalikus omavalitsuses, b) sotsiaalvõrgustike ja interneti kasutamine kohalike omavalitsuste ja kodanike vahelises suhtluses. Partnerlused peaksid hõlmama ka selliseid organisatsioone nagu Transparency International.

4.5. Uuenduslikud ja vastutustundlikud riigihanked

4.5.1. Linnade võimalused rakendada uuenduslikke lähenemisviise on märkimisväärsed, nad saavad tegutseda teerajajatena, ja mitte ainult riigihangete valdkonnas. Siiski on oluline teha koostööd ettevõtlusuuenduse ja -toetuse keskustega ning ELi kodanikuühiskonna organisatsioonidega, nt võrgustikuga CEE Bankwatch Network. Komitee rõhutab järgmisi olulisi punkte: a) riigihangete kasutamine kohalikkude sotsiaalmajandusse panustamiseks, b) spetsiaalsed meetodid, motiveerimaks linnu kasutama kõige odavama lahenduse asemel uuenduslikke riigihankesid.

4.6. Linnad on osa keerulisest süsteemist, milles laiem linnalähedane piirkond pakub olulist tuge ja vahendeid, mis võimaldavad linnadel edukalt toimida. Tarvis on kaasata partnerid linnu ümbritsevatest piirkondadest, sh kohalikud algatusrühmad, et luua oluline ühenduslinn- ja maapiirkondade vahel, eriti seoses soovitatavate partnerlustega maa- ja linnapiirkondade vahel. Linnad peavad oma arengu planeerimisel arvesse võtma olemasolevaid strateegiaid, näiteks makropiirkondlikke strateegiaid ja asjakohaseid mikropiirkondlikke arengustrateegiaid.

Brüssel, 17. veebruar 2016

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Vaesuse vähendamine”**(ettevalmistav arvamus)**

(2016/C 133/03)

Raportöör: Seamus BOLAND**Kaasraportöör: Marjolijn BULK**

16. detsembri 2015. aasta kirjas palus Madalmaade tööhõive ja sotsiaalküsimuste ministeerium Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariigi Madalmaade nimel ja vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteed koostada ettevalmistav arvamus järgmises küsimuses:

„Vaesuse vähendamine”

(ettevalmistav arvamus).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsioon võttis arvamuse vastu 28. jaanuaril 2016.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 514. istungjärgul 17. ja 18. veebruaril 2016 (18. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 197, vastu hääletas 4, erapooletuks jäi 4.

1. Järeldused ja soovitused

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

1.1. toetab nõukogu eesistujariigi Madalmaade kavatsust käsitleda vaesust ja sotsiaalset tõrjutust tervikliku lähenemisviisi abil ja koostöös asjaomaste avaliku ja erasektori sidusrühmadega. Ent komitee leiab samuti, et liikmesriike peaks toetama ühtse Euroopa raamistikuga, mis edendab selliseid lähenemisviise ja hõlbustab heade tavade vahetamist ja levitamist vaesuse ja kasvava ebavõrdsuse vastu võitlemise alal, mis, olles tõendiks sotsiaalse õigluse puudumisest, ei ole mitte lihtsalt suur probleem, vaid kahjustab ka majanduslikku tulemuslikkust ja kasvu ning sotsiaalset ühtekuuluvust;

1.2. toetab nõukogu eesistujariigi Madalmaade jõupingutusi, et edendada vaesuse vastu võitlemise alaste mitmel tasandil rakendatavate parimate tavade vastastikuseid hindamisi, kuid rõhutab, et omavalitsusi ja teisi parimate tavade rakendamises osalejaid tuleb toetada usaldusväärsete riiklike strateegiatega abil;

1.3. kutsub nõukogu üles kinnitama strateegias „Euroopa 2020” võetud kohustust vähendada aastaks 2020 allpool vaesupiiri elavate inimeste arvu vähemalt 20 miljoni võrra;

1.4. soovib nõukogul seejuures arvesse võtta säästva arengu eesmäärke – nagu need on kehtestatud säästva arengu tegevuskavas aastani 2030 – ning tagada selle tegevuskava seotus strateegiaga „Euroopa 2020”;

1.5. on veendunud, et nõukogu tasandi valitsemisstruktuurid peaksid olema paremini tasakaalustatud, ja kutsub üles tõhustama koostööd majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu ning tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu vahel;

1.6. on seisukohal, et Euroopa poolaasta raames tuleks tööhõive- ja sotsiaalseid eesmäärke käsitleda võrdsetel alustel makromajanduslike kaalutlustega;

1.7. soovib Euroopa poolaasta raames võtta täielikult arvesse strateegias „Euroopa 2020” seatud vaesuse vähendamise eesmärki ning käsitleda seda küsimust süstemaatiliselt kogu protsessi käigus, alates iga-aastasest majanduskasvu analüüsist kuni riiklike reformikavadeni ja lõpetades riigipõhiste soovitustega, kasutades selleks 1) vaesuse leevendamise meetmeid, 2) vaesuse määra ja poliitika tõhususe võrreldavaid näitajaid ning 3) kõigi riiklikes reformikavades ja riigipõhistes soovitustes välja pakutud reformikavade sotsiaalse mõju kohustuslikku hindamist;

1.8. kutsub, eeskätt võitlust vaesuse vastu silmas pidades, üles eemalduma ELi majanduspoliitikast, mis on jätkuvalt ainult kokkuhoiule suunatud;

1.9. kutsub liikmesriike üles käivitama omaenese integreeritud riiklikke strateegiaid vaesuse vastu võitlemiseks ning tuginema seejuures komisjoni soovitusel tööturul tõrjutud isikute aktiivse kaasamise kohta ⁽¹⁾, mida tänu kolme aspekti (1) piisav sissetulekutoetus, 2) kaasavad tööturul ja 3) juurdepääs kvaliteetsetele teenustele) koosmõjule peetakse suuresti kõige terviklikumaks ja tõhusamaks strateegiaks vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse kaotamiseks;

1.10. rõhutab laste vaesuse kõrget määra liikmesriikides ja kohest vajadust rakendada komisjoni soovitus „Investeerides lastesse aitame neil välja rabeleda ebasoodsate olude ringist” ⁽²⁾, mis on hõlmatud 2013. aasta sotsiaalsete investeeringute paketti ning mille struktuur sarnaneb suurel määral aktiivset kaasamist käsitleva soovitusel struktuuriga, sisaldades kolme sarnast tegevussuunda: 1) juurdepääs piisavatele vahenditele; 2) juurdepääs taskukohastele kvaliteetsetele teenustele ja 3) laste õiguse osaleda;

1.11. on väga mures palgavaesuse suureneva taseme pärast, mis annab põhjuse vaadata kriitiliselt läbi töösuhete liberaliseerimise teel tööhõive suurendamiseks võetud hiljutised reformimeetmed;

1.12. kutsub Euroopa Komisjoni tungivalt algatama eraldi protsessi vaesust ja ebavõrdsust käsitleva ELi ja riikliku statistika parandamiseks, mille tulemuseks peaks olema põhjalikum ühiste näitajate komplekt, mis annab asjakohast teavet riiklike ja ELi meetmete kohta, sh säästva arengu eesmärkide ja Euroopa poolaastaga seotud meetmete kohta;

1.13. kordab oma ettepanekut kehtestada ELi tasandil piisav miinimumsissetulek;

1.14. palub komisjonil tagada meetmed ülelaenamise ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks ELi tasandil ning eelkõige selleks, et võidelda vastutustundetu laenu andmise ja liigkasuvõtmise vastu;

1.15. kutsub komisjoni üles tegema viivitamata ettepaneku uute suuniste kohta sidusrühmadega sotsiaalvaldkonnas konsulteerimiseks, võimaldades neil struktureeritult panustada Euroopa poolaastasse protsessi kõigis etappides, st väljatöötamisel, rakendamisel ja hindamisel;

1.16. kutsub liikmesriike üles kasutama paremini ära olemasolevaid ELi vahendeid sotsiaalse integratsiooni toetamiseks ja palub komisjonil kiiresti konsulteerida liikmesriikide ja sidusrühmadega, et selgitada välja, kas otsust eraldada 20 % Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) vahenditest sotsiaalse kaasamise edendamiseks ning vaesuse vastu võitlemiseks on tõhusalt rakendatud;

1.17. kutsub ühtlasi komisjoni tungivalt üles hõlmama tõhusamate ja usaldusväärsemate sotsiaalsete standardite ja süsteemide põhimõtted väljakuulutatud Euroopa sotsiaalsete õiguste sambasse ning muutma võitlust vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu üheks kõnealuse samba põhielemendiks.

2. Sissejuhatus

2.1. Nõukogu eesistujariik Madalmaad rõhutab vajadust peatada vaesuse kasvu suundumus kogu Euroopa Liidus. Selle saavutamiseks soovib ta innustada parimate tavade vahetamist, eelkõige seoses integreeritud lähenemisviisi ja koostööga asjaomaste (avaliku ja erasektori) sidusrühmade vahel.

⁽¹⁾ ELT L 307, 18.11.2008, lk 11.

⁽²⁾ ELT L 59, 2.3.2013, lk 5.

2.2. Kuigi oma arvamustes vaesuse vähendamise kohta on komitee järginud pigem ülalt alla lähenemisviisi, sest on veendunud, et vastutus vaesuse vastu võitlemise eest lasub otsustajatel (ELi institutsioonid ja liikmesriikide valitsused), tervitab komitee eesistujariigi kavatsust korraldada vastastikuseid hindamisi, et uurida alt ülespoole lähenemisviise, st näiteid partnerluspõhistest lähenemisviisidest, mida liikmesriigid kasutavad vaesuse vastu võitlemiseks ja mis hõlmavad mitut sidusrühma, sealhulgas avalikku sektorit, sotsiaalpartnereid, rohujuuresandide ja mittetulundusühendusi ning sotsiaalmajandust.

2.3. Seega nõustub komitee igati sellega, et vaesusevastane võitlus nõuab mitmekülgset lähenemisviisi ja et vaesuse võimalikult ulatuslikuks vähendamiseks peavad panustama kõik sidusrühmad. Käesolevas arvamuses nimetatud parimad tavad pärinevad mitmetelt Euroopa sidusrühmadelt ⁽³⁾.

3. Üldised märkused: vajadus võidelda vaesuse vastu

3.1. Kuigi alates 2008. aastast üksteisele järgnenud majandus- ja finantskriisid on aidanud suurendada ebastabiilsust ja vaesust Euroopa Liidus, on sotsiaalkaitsemeetmed enamikus liikmesriikides aidanud leevendada kriiside mõju. Kuid 2011. aasta finantskriisi tulemusel kõnealune suundumus pöördus ja kokkuhoiumeetmed hakkasid pidurdama sotsiaalkulusid, mis süvendas olukorra tõsidust. Ka Euroopa Komisjon tunnistab praegu seda, et vaesuse vähendamise eesmärk ei ole saavutatav. Eelkõige selles valguses on komitee arvates ülioluline eemalduda ELi majanduspoliitikast, mis on jätkuvalt üksnes kokkuhoiule suunatud.

3.2. Ilma sotsiaalkaitseta elaksid peaaegu pooled eurooplastest vaesuses. Ometi nõrgenesid sotsiaalhoolekandepoliitika kolm põhifunktsiooni – automaatne tasakaalustumine, sotsiaalkaitse ja sotsiaalsed investeeringud – äsjaste kriisi ohjamiseks võetud kokkuhoiumeetmete tagajärjel. Olukorda tuleb muuta.

3.3. Komitee kinnitab samuti lahutamatu seost vaesuse ja halva tervise vahel, mille tõttu on vaja käsitada vaesust esmajärjekorras lahendatava probleemina. Tõendid on järjepidevalt näidanud, et paremal majanduslikul järjel olevate piirkondadega võrreldes on suurema vaesuses elavate inimeste osakaaluga piirkondades inimestel ka halvem tervis ⁽⁴⁾. Näiteks Ühendkuningriigi teatud piirkondades leiti, et halvemal majanduslikul järjel olevates piirkondades surevad mehed ligikaudu 11 aastat varem ja naised ligikaudu seitse aastat varem kui nende vastaspoolel paremal majanduslikul järjel olevatest piirkondadest ⁽⁵⁾.

3.4. Komitee on veendunud, et strateegia „Euroopa 2020” peaks olema paremini seotud Euroopa poolaastaga. Vaesuse vähendamise eesmärk peab jääma kõnealuse strateegia keskseks elemendiks ning liikmesriigid peavad üles näitama suuremat ambitsioonikust. Kui liita kokku 28 riigi individuaalsed kohustused vaesuse vähendamiseks, ei piisa sellest, et jõuda ELi ühise eesmärgini, tuua aastaks 2020 ELis vaesusest välja vähemalt 20 miljonit inimest.

⁽³⁾ Soome: EAPN (2011), *Active Inclusion. Making it happen*, p. 49.
 Soome/Saksamaa: Eurofound (2012), *Active inclusion of young people with disabilities or health problems*, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg, lk 62–63.
 Horvaatia: <http://www.humananova.org/en/news/0/60/the-impact-of-social-cooperative-humana-nova-in-2013th-year/>.
 Austria, Belgia, Norra, Sloveenia: <http://www.easpd.eu/en/content/investt> ja <http://investt.eu/>.
 Rootsi: http://www.eurodiagonia.org/files/Events/CROSSROADS_20111209_2_AM_2.pdf.
 UK: EAPN (2011), *Active Inclusion. Making it happen*, p. 30.
 Šotimaa: <http://links.alliance-scotland.org.uk/>.
 Läti: *EU Alliance for Investing in Children, Implementation Handbook: Putting the Investing in Children Recommendation into Practice*, pp. 69–74.
 Hispaania: *EU Alliance for Investing in Children (2015), Implementation Handbook: Putting the Investing in Children Recommendation into Practice*, pp. 87–92.
 Saksamaa: *Social Inclusion and Dignity in Old Age - Promoting participatory approaches to use reference budgets*, pp. 46–50.
 Bulgaaria, Rumeenia, endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariik: <http://amalipe.com/index.php?nav=projects&id=57&lang=2>.
 Hispaania: EAPN (2011), *Active Inclusion. Making it happen*, p. 21.
⁽⁴⁾ Davidson, R., Mitchell, R., Hunt, K., (2008). „Location, location, location: The role of experience of advantage in lay perceptions of area inequalities in health”, *Health & Place*, nr 14(2), lk 167–81.
⁽⁵⁾ http://www.audit-scotland.gov.uk/docs/health/2012/mr_121213_health_inequalities.pdf.

3.5. Vaesuse vähendamine kuulub eelkõige liikmesriikide pädevusvaldkonda. Nad võiksid olukorda parandada, jagades üksteisega parimaid tavasid, kaasa arvatud integreeritud strateegiad ja koostöö asjaomaste (avaliku ja erasektori) sidusrühmadega vaesuse vastu võitlemisel. Nõukogu peaks kutsuma liikmesriike üles koostama vaesuse vähendamiseks vajalikke integreeritud strateegiaid.

3.6. Eriti suureneb töötajate vaesus. Komisjon peaks hindama mõju, mida avaldavad pidevalt kasvavale töötajate vaesusele äsjase reformi raames võetud meetmed tööhõive suurendamiseks töösuhete liberaliseerimise kaudu.

3.7. Sotsiaalse mõju hinnangutel peaks kogu seadusandliku protsessi kestel olema tähtis roll, et kajastada paremini vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse mitmemõõtmelist olemust (mis ulatub kaugemale materiaalsest vaesusest, hõlmates sotsiaalse ja majandusliku ebavõrdsuse muid aspekte, nagu näiteks võrdse juurdepääsu puudumine haridusele, tööhõivele, eluasemele ja tervishoiule ning ühiskonnaelus osalemine).

3.8. Vaesus on ka ülemaailmne probleem. ELi institutsioonidel ja liikmesriikidel tuleks arvesse võtta 2015. aastal vastu võetud ÜRO säästva arengu eesmärgid⁽⁶⁾ (eelkõige 1. eesmärki: kaotada vaesuse kõik vormid kõikjal) ja integreerida need oma strateegiatesse. Säästva arengu tegevuskava aastani 2030⁽⁷⁾ tuleks siduda strateegiaga „Euroopa 2020“.

3.9. Komitee on teadlik, et komisjon käivitab peagi Euroopa sotsiaalsete õiguste samba ning et sotsiaalküsimustes on liikmesriikide ülespoole ühtlustumise kontseptsioonil kõnealuse samba raames oluline roll. Komitee innustab komisjoni hõlmama sellesse sambasse tõhusamate ja usaldusväärsemate sotsiaalstandardite ja -süsteemide põhimõtted⁽⁸⁾ (st tugevad sotsiaalstandardid piisava sissetulekutoetuse jaoks kogu elu jooksul, kaasavad tööturud ja mittediskrimineeriv juurdepääs kvaliteetsetele taskukohastele teenustele kõigi jaoks) ning muutma seega võitluse vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu üheks kõnealuse samba põhielemendiks.

4. Konkreetsete märkused – analüüsimist vajavad vahendid

4.1. Euroopa Komisjon on väga aktiivselt esitanud üldisi soovitusi, mida peetakse väga kasulikeks vaesuse vastase võitluse jaoks. See kehtib eelkõige seoses soovitusiga tööturult tõrjutud isikute aktiivse kaasamise kohta ja soovitusiga „Investeeringutes lastesse aitame neil välja rabeleda ebasoodsate olude ringist“. Kui nõukogu soovib võitluses vaesuse vastu prioriseerida integreeritud strateegiat, siis tuleks alustada sellest, et meenutada liikmesriikidele vajadust kõnealuseid soovitusi aktiivselt järgida.

4.2. Veel üks hea komisjoni algatus on sotsiaalsete investeeringute pakett⁽⁹⁾ 2013. aastast. Komitee on juba kutsunud komisjoni üles järgima sotsiaalsete investeeringute valdkonnas ambitsioonikat ja laiaulatuslikku tegevuskava ning edendama seda kõikidel Euroopa poolaasta etappidel⁽¹⁰⁾. Sotsiaalsed investeeringud viitavad muu hulgas poliitikameetmetele, mis valmistavad üksikisikuid ja perekondi ette selleks, kuidas toime tulla konkurentsipõhise teadmisteühiskonna uute sotsiaalsete riskidega, investeerides varasest lapsepõlvest inimkapitali, selles asemel, et majandusliku ja poliitilise kriisi möödudes lihtsalt kahjusid korvata⁽¹¹⁾. Eelistele vaatamata ei kujuta sotsiaalsed investeeringud endast ikka veel kõigi liikmesriikide järgitavat strateegiat. Kui nõukogu soovib koguda parimaid tavasid võitluses vaesuse vastu, tuleks kindlasti vaadelda saavutusi, milleni on seni jõutud sotsiaalsete investeeringute valdkonnas, ja toetada seda liiki algatusi⁽¹²⁾.

4.3. Vaesuse vähendamiseks ei piisa miinimumsissetuleku kavade mõnes liikmesriigis⁽¹³⁾. Kuigi mõnes riigis (sh Austria, Saksamaa, Hispaania ja Portugal) on miinimumsissetuleku kavasad reformitud alates 2010. aastast või on reformid välja kuulutatud või katsefaasis (sh Kreeka ja Itaalia), ei ole see piisav. Komitee on kutsunud üles rakendama ELi tasandi meetmeid piisava miinimumsissetuleku toetamiseks ELis⁽¹⁴⁾ ning investeerima üldistesse, terviklikesse ja asjakohastesse sotsiaalkaitse-süsteemidesse, mis suudavad kaitsta vaesusriskide eest kogu elu jooksul⁽¹⁵⁾. Nõukogu peaks toetama kõiki neid meetmeid.

⁽⁶⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?menu=1300>.

⁽⁷⁾ http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E.

⁽⁸⁾ ELT C 13, 15.1.2016, lk 40 jj.

⁽⁹⁾ COM(2013) 83 final ja lisatud dokumendid.

⁽¹⁰⁾ ELT C 226, 16.7.2014, lk 21 jj.

⁽¹¹⁾ Hemerijck (2014) ja Social Justice Ireland „Europe. A union for the powerless as well as the powerful“.

⁽¹²⁾ Vt „Social Investment in Europe – A study of national policies“, Euroopa Komisjon, 2015.

⁽¹³⁾ Bouget et al 2015 ja Social Justice Ireland „Europe. A union for the powerless as well as the powerful“.

⁽¹⁴⁾ ELT C 170, 5.6.2014, lk 23 jj.

⁽¹⁵⁾ Vt allmärkus 10.

4.4. Lisaks on kontrollimatu ja vastutustundetu tarbijakrediidi andmine ja majapidamiste finantsuutlikkuse ebaasjakohane hindamine viimastel kriisi- ja kokkuhoiupoliitika aastatel tekitanud ülelaenamise spiraali. Seetõttu elab ligikaudu 70 % võlgades olevatest inimestest Euroopas juba allpool elatusmiinimumi piiri, kuigi mõnel neist on töö – kuid nende palk ei kata nende võlgu. See olukord nõuab rangete meetmete rakendamist ja tarbijakrediidi andmise piiramist, eelkõige, kui on tegemist vahendajate ja finantssektoriväliste üksustega, kes ei järgi eeskirju ning innustavad võtma liigkasuvõtliku intressimääraga laenu.

5. Konkreetsete märkused – juhtimismeetmed

5.1. Eurokriisi tõttu on tehtud kaugeleulatuvaid muudatusi Euroopa majandusjuhtimises. Peamiselt keskenduti makromajanduslikule stabiilsusele ja majanduskasvu soosivatele reformidele. Praeguse ni ei ole piisavat tähelepanu pööratud sotsiaalsele juhtimisele. Siiski tuleks majanduspoliitika meetmete puhul arvesse võtta kvaliteetsetele töökohtadele ja sotsiaalsele ühtekuuluvusele avalduvat mõju. Kuna majandus- ja rahaliidule tuleks kasuks sotsiaalne mõõde, peaksid juhtimisstruktuurid nõukogu tasandil olema paremini tasakaalustatud ja tõhustada tuleks koostööd majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu ning tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu vahel.

5.2. Tööhõivekomitee ja sotsiaalkaitsekomitee peaksid ka edaspidi etendama aktiivset rolli riiklike reformide hindamisel Euroopa poolaasta protsessi raames, ent nad peaksid hakkama üha enam konsulteerima asjaomaste Euroopa sidusrühmadega ELi tasandil.

5.3. Vaesuse koondnäitaja, mida kasutati vaesuse määramiseks strateegias „Euroopa 2020”, põhineb kolmel erineval näitajal: 1) vaesuse ohus elavad inimesed, 2) suures materiaalses puuduses elavad inimesed ja 3) väga madala tööhõivega leibkondades elavad inimesed. Selle strateegia raames peavad liikmesriigid seadma oma riiklikud eesmärgid, et panustada üldise eesmärgi saavutamisse nende kolme näitaja põhjal ja kooskõlas oma siseriiklike prioriteetide ja tingimustega. Siiski leiab komitee, et liikmesriikidele jäetud vabadus valida kolme näitaja vahel, mis on suurendanud erinevusi riiklikes strateegiates, võib tekitada vajaduse uute soovitude järele.

5.4. Euroopa vaesusevastase võrgustiku hinnang 2015. aasta riiklikele reformikavadele näitas, et 88 % neist ei seadnud vaesust peamiseks prioriteediks ja et üheski 2015. aasta riigipõhistest soovitudest ei mainitud vaesuse vähendamist⁽¹⁶⁾. Seepärast tegi Euroopa vaesusevastane võrgustik ettepaneku keskenduda Euroopa poolaasta raames rohkem sotsiaalküsimustele, alustades iga-aastastest majanduskasvu analüüsidesid ja lõpetades kõigile riikidele esitatud riigipõhiste soovitudega vaesuse vähendamiseks⁽¹⁷⁾. Komitee toetab kõnealust ettepanekut ning soovib kaasata riiklikud sidusrühmad riiklike reformikavade ettevalmistamisse, rakendamisse ja neist teavitamisse. Üldisemalt öeldes – selleks, et liikmesriikidel oleks võimalik üksteiselt õppida, tuleks asjaomaste sidusrühmadega Euroopa ja riiklikul tasandil peetud konsultatsioonide tulemused avaldada Euroopa poolaasta raames.

5.5. Euroopa Komisjon peaks algatama eraldi protsessi vaesust ja ebavõrdsust käsitleva ELi ja riikliku statistika parandamiseks, et täiustada selle mitmemõõtmelise sotsiaalse probleemi seiret. Selle tegevuse tulemuseks peaks olema täpsem ühiste näitajate kompleks, mis annab asjakohast teavet riiklike ja ELi meetmete kohta, sh säästva arengu eesmärkide ja Euroopa poolaastaga seotud meetmete kohta.

5.6. Sotsiaalse mõju hinnangud on olulised vaesusega seotud ohtude tuvastamisel sellistes reformivaldkondades võetavate meetmete puhul nagu eelarve konsolideerimine, valitsemissektori võla haldamine, maksustamine, tööturg, finantsturgude reguleerimine, avalike teenuste osutamine ja avaliku sektori investeeringud. Eelkõige tuleb sotsiaalse mõju hinnangud õigeaegselt läbi viia Euroopa poolaasta raames, konsulteerides tihedalt sotsiaalpartnerite, kodanikuühiskonna ja asjaomaste ekspertidega liikmesriikides ja ELi tasandil.

5.7. Euroopa poolaasta raames tuleks võtta täielikult arvesse strateegias „Euroopa 2020” seatud vaesuse vähendamise eesmärgi ja seda küsimust tuleks käsitleda süstemaatiliselt kogu protsessi käigus, kasutades selleks 1) vaesuse leevendamise meetmeid, 2) vaesuse määra ja poliitika tõhususe võrreldavaid näitajaid ning 3) kõigi riiklikes reformikavades ja riigipõhistes soovitudes välja pakutud reformikavade sotsiaalse mõju kohustuslikku hindamist.

⁽¹⁶⁾ Näiteks hoolimata sellest, et Bulgaarias oli 2015. aastal vaesuse määr äärmiselt kõrge, ei ole sellele viidatud üheski 2015. aasta riigipõhises soovitusel.

⁽¹⁷⁾ Vt EAPN (2015) „Can the Semester deliver on poverty and participation? EAPN Assessment of the National Reform Programmes 2015”.

5.8. Liikmesriigid peaksid vaesuse, sotsiaalse tõrjutuse ja diskrimineerimise vastu võitlemiseks välja töötama ja rakendama üldisi, integreeritud riiklikke strateegiaid. Need strateegiad peaksid hõlmama järgmisi valdkondi: piisav sissetulekutoetus, kaasavad tööturud, kvaliteetsed töökohad, võrdne juurdepääs kvaliteetsele ja taskukohasele teenustele, ELi struktuurifondide parem kasutamine, rändajate majanduslik ja sotsiaalne integratsioon, võitlus diskrimineerimise vastu ning partnerlus sotsiaalpartnerite ja asjaomaste valitsusväliste sidusrühmadega.

5.9. Samuti tuleb võidelda ülelaenamise vastu, võttes vastutustundlikke poliitikameetmeid laenuandmise valdkonnas (ranged eeskirjad vahendajate ja krediitkaartide väljastamise kohta, agressiivse reklaami keelustamine, liigkasuvõtmise keelustamine, kinnisvara ja muu hädavajaliku vara arestimise keelustamine), tõhustades vahendamist konfliktilahendamisel, aidates suurtes võlgades olevaid isikuid (nn teine võimalus, „New Start policy”), ning rakendades teavitus-, haridus- ja ennetusmeetmeid ülelaenamise valdkonnas.

5.10. Liikmesriigid peavad kasutama ELi struktuurifonde, et toetada kõigi kodanike sotsiaalset kaasamist. Eelkõige peaks komisjon koos liikmesriikide ja sidusrühmadega kiirelt välja selgitama, kas nõukogu otsus eraldada 20 % Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) vahenditest sotsiaalse kaasatuse edendamiseks ja vaesuse vähendamiseks⁽¹⁸⁾ on ellu viidud.

6. Konkreetsete märkused – meetmed sidusrühmade kaasamiseks

6.1. Üks strateegia „Euroopa 2020” juhtalgatustest, vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa tegevusprogramm, loodi ulatusliku raamistikuna, mis hõlmab suurt hulka meetmeid, mis aitavad saavutada Euroopa vaesuse vähendamise eesmärki⁽¹⁹⁾. See pidanuks looma aluse riikide valitsuste, ELi institutsioonide ja peamiste sidusrühmade ühisele pühendumusele võidelda vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu, kuid seni on see olnud üksnes aruteluforum, andmata konkreetseid tulemusi vaesuse eesmärgi saavutamise osas. Nõukogu ja komisjon peaksid analüüsima, kuidas kujundada sellest platvorm, mille abil toetada häid tavasid võitluses vaesuse vastu, ning tagada selle otsene seotus ELi protsessidega, nagu Euroopa poolaasta ja strateegia „Euroopa 2020”.

6.2. Komitee viitab varasemate majanduskasvu ja töökohtade loomise komplekssete suuniste põhjendusele 16, kus on selgesõnaliselt sätestatud, et strateegiat „Euroopa 2020” „peaks võimaluse korral rakendama, seirama ja hindama partnerluses kõigi riiklike, piirkondlike ja kohalike ametivõimudega, tehes tihedat koostööd parlamentide ning samuti tööturu osapoolte ja kodanikuühiskonna esindajatega”⁽²⁰⁾. See väljavõte näitab selgelt vajadust parandada Euroopa ja riikide sidusrühmadega Euroopa poolaasta väljatöötamise, rakendamise ja hindamise etapis konsulteerimise viisi.

6.3. Euroopa vaesusevastase võrgustiku analüüsis rõhutati ELi institutsioonide ja asjaomaste (avaliku ja erasektori) sidusrühmade – nt sotsiaalpartnerid, VVOd ja muud organisatsioonid – sisuka osaluse puudumist Euroopa poolaasta väljatöötamise ja rakendamise etapis. Et kodanikuühiskond kõigis Euroopa poolaasta etappides tõhusalt kaasata, peab komisjon viivitamata välja pakkuma uued suunised osaluse kohta ning jälgima edusamme riikide aruannetes ja muudes järelevalvedokumentides.

6.4. Samuti on vaja kaasata vaesuses elavad inimesed, et kuulata ära nende arvamused ning võidelda ulatusliku rahulolematusega ELi suhtes, eelkõige noorte hulgas. Hea tava näide on Euroopa vaesusevastase võrgustiku iga-aastased kohtumised inimestele, kes on otseselt kogenud vaesust. Komitee kutsub komisjoni üles tagama, et jätkatakse nende kohtumiste rahalist toetamist ja et need kohtumised hõlmataks konsulteerimisprotsessi, mis käsitleb Euroopa poolaasta raames vaesuse vähendamise eesmärgi saavutamisel tehtavaid edusamme. Need kohtumised peaksid toimuma ka riiklikul tasandil.

⁽¹⁸⁾ Vt <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=62&langId=et>.

⁽¹⁹⁾ Vt <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=et&catId=961> ja ELT C 248, 25.8.2011, lk 130 jj.

⁽²⁰⁾ Vt <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14338-2010-INIT/et/pdf>.

7. Konkreetsete märkused – vastutus vaesuse vastu võitlemise alaste mitmel tasandil rakendatavate parimate tavade eest

7.1. Komitee toetab eesistujariigi Madalmaade kavatsust korraldada vaesuse vastu võitlemise alaste mitmel tasandil rakendatavate parimate tavade vastastikuseid hindamisi, ent toonitab, et omavalitsusüksused ei saa olla ainuvastutavad selliste näidete pakkumise eest. Komitee leiab, et piirkondlikud ja kohalikud algatused ei asenda kesktasandi kohustusi ja tagatise. Valitsused ning avaliku ja erasektori sidusrühmad peavad tegema koostööd süstemaatiliselt ja struktureeritud viisil, kui nad soovivad saavutada vaesuse vähendamise eesmärgi.

7.2. Komitee soovib toonitada, et näiteks Madalmaades on paljudes sotsiaalküsimustes vastutus pandud omavalitsustele. Mitmete ülesannete koondamine omavalitsustasandile võib küll olla kulutõhus ja võimaldada individuaalseid lahendusi, mis vastavad kasusaajate vajadustele, ent – nagu on märgitud Madalmaadele esitatud riigipõhistes soovitusetes – on oht, et rahastamist võidakse vähendada, ja seda tuleb vältida. Algatuste detsentraliseerimine ei ole omavalitsuste eelarvete kärpimisega ühildatav.

7.3. Seepärast arwab komitee, et kuigi kohalikul ja piirkondlikul tasandil on parimad tavad kindlasti olemas, ei saa ega pea need jääma ainukesteks. Nende toetuseks on tarvis riiklikke strateegiad.

7.4. Seega on komitee seisukohal, et edendatavate tavade valimisel tuleb keskenduda tõenduspõhiste lähenemisviisidele (nt järgmised küsimused: 1) Kas see algatus toimib praktikas? 2) Kas seda saab üle kanda?) ja asjaomaste sidusrühmade vaheliste sidemete toetamisele. Samuti tuleb luua sobiv raamistik parimate tavade jagamiseks.

7.5. Need tavad rõhutavad vajadust tõhusate sotsiaalpoliitikameetmete järele, et võidelda vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu, tunnistada sotsiaalteenuseid, vaadata läbi sotsiaalettevõtjate tavad, et vastata vaesuses elavate inimeste vajadustele, innustada sotsiaalettevõtjaid kasutama oma ametialaseid kogemusi sotsiaalpoliitikameetmete arendamisel, ning lõpuks selleks, et anda õigused inimestele, kes hõlbustavad vaesuses elavate inimeste integratsiooni ja sotsiaalset arengut.

Brüssel, 18. veebruar 2016

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

LISA

Järgnevad muudatusettepanekud, mis lükati arutelu käigus tagasi, said rohkem kui neljandiku häältest:

Muudatusettepanek 15 (esitanud Lech Pilański)

Punkt 1.15

Muuta teksti järgmiselt:

„kutsub komisjoni tungivalt üles hõlmama tõhusamate ja usaldusväärsemate sotsiaalsete standardite ja süsteemide põhimõtted väljakuulutatud Euroopa sotsiaalsete õiguste sambasse ning muutma võitluse vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu üheks kõnealuse samba põhielemendiks. Tehes meetmete ettepanekuid Euroopa sotsiaalsete õiguste samba raames, peaks Euroopa Komisjon arvesse võtma erinevusi üksikute liikmesriikide sotsiaalmajanduslikus arengus, ning mõtlema võimalikele tagajärgedele, mis kaasnevad eelkõige sotsiaalstandardite tõstmisega tööhõive ja vaesuse ohu ning sotsiaalse tõrjutuse jaoks nendes riikides.”

Muudatusettepanek pandi hääletusele ja lükati tagasi 131 vastuhäälega, poolt oli 59, erapooletuid 13.

(Ettevalmistavad aktid)

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

KOMITEE TÄISKOGU 514. ISTUNGJÄRK 17.–18. VEEBRUARIL 2016

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Kapitaliturgude liidu loomise tegevuskava”

[COM(2015) 468 final]

(2016/C 133/04)

Raportöör: Daniel MAREELS

Euroopa Komisjon otsustas 30. septembril 2015 vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Kapitaliturgude liidu loomise tegevuskava”

[COM(2015) 468 final].

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsioon võttis arvamuse vastu 26. jaanuaril 2016.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 514. istungjärgul 17.–18. veebruaril 2016 (17. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 179, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 4.

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Kuna Euroopa majanduse taastumine on aeglane ja habras ning investeeringute tase madal, tuleb seada esikohale kõik vahendid, mis **majandust ühtsemas keskkonnas jätkusuutlikult ja stabiilselt elavdavad**. Komitee on arvamusel, et kapitaliturgude liidu loomine aitab seda eesmärki saavutada, ning **väljendab** seetõttu **hameelt kapitaliturgude liidu loomise tegevuskava üle**.

1.2. Komitee **toetab** tegevuskavas sätestatud **eesmärke**. Vaja on Euroopa kapitali **kaasata ning suunata see kõigisse ettevõtetesse, taristutesse ja pikaajalistesse jätkusuutlikesse projektidesse**, turgutades sel viisil tööhõivet. **Investorid** peavad olema paremini kaitstud ja neile tuleb anda **rohkem võimalusi**.

1.3. **Rahastamisallikate laiendamine ja mitmekesistamine** on üliolulised investeeringute ja majanduskasvu suurendamiseks ning töökohtade loomiseks. See peab aset leidma **ühtsel kapitaliturul**. Komitee leiab, et esikohale tuleb seada eeskirjade maksimaalne ühtlustamine. Selleks peavad kõik liikmesriigid ühtemoodi tegevuskava eri meetmed kehtestama, neid rakendama ja nende üle järelevalvet teostama.

1.4. Komitee on seisukohal, et **kapitaliturgude liidu edukus** sõltub viisist, kuidas ühendada praeguse olukorra eelised ülesandega pakkuda võimalikult palju uusi võimalusi. Seejuures tuleks seada esikohale kerge, piisav ja mitmekesistatud juurdepääs rahastamisele, kapitali tasakaalustatum paigutamine ning kapitalikulude vähendamine. Hädavajalik on pakkuda tagatise rahvusvahelise konkurentsivõime ja investeringute ligitõmbavuse osas.

1.5. Majanduse rahastamisel jääb **pankadepoolsele rahastamisele** ka edaspidi oluline koht. Pankadel on kapitaliturgudel tähtis roll mitte üksnes laenuandjatena, vaid ka vahendajatena. Komitee arvates on vaja täiendavalt analüüsida teatavaid uusi turge, muu hulgas viivislaenu omasid, sest need võivad toetada rohkemate laenude väljastamist iseäranis VKEdele.

1.6. **VKEde**, aga eelkõige mikro- ja väikeettevõtjate – kes moodustavad Euroopa majanduse südame ja kel on otsustav tähtsus tööhõive seisukohalt – **rahastamine on komiteele tõeliselt südamelähedane**. Samas kahtleb komitee sügavalt selles, kas kapitaliturgude liit ikka on VKEde puhul asjakohane ja tõhus.

1.6.1. Mikro- ja väikeettevõtjate jaoks on kapitaliturgudele juurdepääs üldiselt kättesaamatu eesmärk. Neil peab olema **võimalik valida endi jaoks kõige sobivamad rahastamiskanalid**. Lisaks tuleks tagada võimalikult laiahaardeline rahastamisstruktuuride ja -võimaluste valik ning võimalikult mitmekesine finantsökosüsteem.

1.6.2. Klassikalist pankade pakutavat laenufinantseerimist, mida tuleks täiendavalt toetada eelkõige tagatiste osas, iseloomustavad aga riiklikud iseärasused. Kapitaliturgude liit ei tohi läbiproovitud struktuure kahtluse alla seada. Finantsturgude reguleerimisel on tarvis edaspidi paremini arvestada hästi toimivaid riiklike iseärasusi, et mitte ohustada VKEdele laenude andmist piirkondlikul tasandil.

1.6.3. Lisaks tuleks uurida ka kõiki teisi kasulikke lahendusi ning arendada võimaluse korral muid alternatiive, näiteks Junckeri kava. Veelgi võiks tugevdada Euroopa Investeeringupanga rolli majanduse rahastamiseks mõeldud vahendite vallas (mh tagatissüsteemid jne) ⁽¹⁾. Lihtsa, läbipaistva ja standarditud väärtpaperistamise ettepanekud ⁽²⁾ on samuti samm õiges suunas.

1.6.4. **Muude VKEde** jaoks peab juurdepääs kapitaliturgudele toimuma tõhusalt, nii nagu kõigi teiste ettevõtete puhul. Rahastamine peab muutuma odavamaks ja vähem kulukaks. Praegu valdavale **teabepuudujäägile** tuleb leida lahendus ja muuta raamistik **VKEde-sõbralikumaks**. Sellega seoses võiks saada inspiratsiooni olemasolevatest parimatest tavadest.

1.7. Komitee leiab, et kapitaliturgude liit peab olema **ELi majandusliku ja finantsstabiilsuse** kandev jõud. Rahastamisallikate laiendamine ja mitmekesistamine ühtsel turul peab võimaldama riske tasakaalustatumalt hajutada ning aitama muuta Euroopa majandust tugevamaks ja šokkidele vastupidavamaks.

1.8. Asjakohane **reguleerimis- ja järelevalveraamistik** peaks komitee arvates pakkuma kõiki võimalusi kapitaliturgude eeliste tugevdamiseks, piirates samas selliste puuduste, nagu ebavajalike või liigsete riskide võtmine kahjulikku mõju. Uus süsteem peab suutma vastu pidada tulevikus tekkida võivate uute kriiside negatiivse mõjule. See eeldab ühtlasi nii Euroopa kui ka liikmesriikide tasandil suuremat ühtlustamist ning koostööd mikro- ja makrotasandi usaldatavusjärelevalve vallas.

1.9. Kõnealune raamistik peaks hõlmama ka **varipangandust** ning piirata tuleb õigusliku arbitraaži ohtu. Samuti on oluline jälgida, et võrdsed tingimused kehtiksid turgudel kõigile samalaadsete finantsteenuste osutajatele ning tagatakse põhimõtte „samade riskide korral samad reeglid“ üldine kohaldamine.

⁽¹⁾ Vt sellega seoses ka komitee projekt teemal „EU industry and monetary policy – The role of the EIB“ („Euroopa Liidu tööstus ja rahapoliitika: Euroopa Investeeringupanga roll“) <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-industry-monetary-policy-eib>.

⁽²⁾ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse ühised eeskirjad väärtpaperistamise kohta ning luuakse lihtsa, läbipaistva ja standarditud väärtpaperistamise Euroopa raamistik ning millega muudetakse direktiive 2009/65/EÜ, 2009/138/EÜ, 2011/61/EL ja määrusi (EÜ) nr 1060/2009 ja (EL) nr 648/2012, ning ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) nr 575/2013 krediidiasutuste ja investimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta (ELT C 82, 3.3.2016, lk 1).

1.10. Kapitaliturud pakuvad uusi võimalusi ka **kapitaliturule investeerijatele**. Komitee on sellega nõus, kui tagatakse asjakohane ja täiustatud kaitseraamistik. Selleks oleks hea suurendada finantsinstrumentide ning neid puudutava teabe lihtsustamist, läbipaistvust ja võrreldavust, mis tuleks ühtlasi kasuks ka rahastamisvahendeid otsivatele ettevõtjatele. Samuti tasuks tõhustada jõupingutusi finantshariduse vallas.

1.11. **Tegevuskava elluviimisel** pooldab komitee heakskiidetud alt üles suunatud järkjärgulist lähenemisviisi, olles samas seisukohal, et rohelise raamatu avaldamisest tuleneva impulsi ja toetuse tõukel tuleks töödega viivitamata alustada. Komitee rõhutab, et kapitaliturgude liidu loomine on mahukas projekt, kus kõik sõltub üksikasjadest ja tagatistest. Lisaks ei ole laenude kättesaadavuse lihtsustamine kindlasti probleemiks kõigis liikmesriikides; samas ei lahenda pakkumise lihtsustamine kunagi nõudluse poolel esinevaid probleeme. Seetõttu tuleb hoiduda nägemast kapitaliturgude liidus lahendust kõigile ELi probleemidele.

1.12. Nüüd on oluline seatud eesmärged pidevalt silmas pidada ning pidevaid edusamme teha. Komitee tunneb **muret lõpptulemuse saavutamiseks kuluva aja pärast** mitte ainult kavas sisalduvate hulgaliste elementide tõttu, vaid ka seepärast, et tohtud riikidevahelised erinevused ei kao kohe. Komitee pooldab **regulaarseid vahehindamisi** ning pakub nende läbiviimiseks meelsasti oma abi.

2. Taustteave

2.1. Et ellu viia oma peamised prioriteedid, milleks on majanduskasv, töökohad ja investeeringud, tegutseb Junckeri juhitud komisjon ametisse asumiseks saadik Euroopa investeerimiskava nimel. See hõlmab kolme sammast, millest üks on investeerimiseks soodsa keskkonna loomine⁽³⁾. Pidev liikumine kapitaliturgude liidu suunas on koos digitaalse ühtse turu ning energialiiduga üks nimetatud kolmanda samba olulisimaid eesmärgi.

2.1.1. 2015. aasta septembri lõpus avaldas Euroopa Komisjon kapitaliturgude liidu loomise tegevuskava⁽⁴⁾, tuginedes selleteemalise rohelise raamatu üle peetud konsultatsioonidele paljude sidusrühmade, sh komitee osalusel⁽⁵⁾. Selle tegevuskavaga pannakse nurgakivi kõiki liikmesriike hõlmava, hästi toimiva ja integreeritud kapitaliturgude liidu loomisele 2019. aastaks.

2.1.2. Meetmeid on kokku 33 ning need avaldatakse aja jooksul ja puudutavad peamiselt alljärgnevat valdkondi ja teemasid⁽⁶⁾:

- innovatsiooni, idufirmade ja börsil noteerimata äriühingute rahastamine;
- avalikule turule sisenemise ja kapitali kaasamise lihtsustamine ettevõtjate jaoks;
- pikaajalised investeeringud, taristuinvesteeringud ja jätkusuutlik investeerimine;
- jae- ja institutsionaalsete investeeringute edendamine;
- pankade suutlikkuse suurendamine laiemal majanduse toetamiseks;
- piiriülese investeerimise hõlbustamine.

2.1.3. Tegevuskava kohaselt aitavad kõik nimetatud meetmed eraldivõetuna kaasa seatud eesmärkide saavutamisele, kuid oluline on ka nende kumulatiivne mõju.

⁽³⁾ Vt Euroopa Komisjoni veebileht http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/index_et.htm.

⁽⁴⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Regioonide Komiteele „Kapitaliturgude liidu loomise tegevuskava“ (COM(2015) 468 final). Vt <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1447000363413&uri=CELEX:52015DC0468>.

⁽⁵⁾ Vt komitee arvamus teemal „Roheline raamat „Kapitaliturgude liidu loomine““ (ELT C 383, 17.11.2015, lk 64).

⁽⁶⁾ Täpsema teabe saamiseks vt „Kapitaliturgude liidu loomise tegevuskava“, lisa 1.

2.2. Kavandatud kapitaliturgude liidu abil püütakse saavutada mitu eesmärki, mille seas on ka hoiuste ja majanduskasvu vahelise seose tugevdamine.

2.2.1. Kapitaliturgude liit peaks laiendama rahastamisallikate valikut Euroopas, hõlmates ka pangasüsteemi mittekuuluvaid allikaid ja andes finantsturgudele olulisema rolli. Tegemist on seega majanduse rahastamisallikate mitmekesistamisega, kaasates pankadelt saadavatele rahastamisvahenditele lisaks ka muid allikaid. Kapitaliturgude liit peaks aitama Euroopa kapitali kaasata ning suunata seda kõigisse ettevõtetesse, taristutesse ja pikaajalistesse jätkusuutlikesse projektidesse.

2.2.2. Kapitaliturgude liidu eesmärk on süvendada finantsteenuste ühtset turgu. Selle kasutuselevõtmine viib ulatuslikuma ja tugevama finantsintegratsioonini ning tihedama konkurentsini. Kapitaliturud saavad kasu ühtse turu suurusest tulenevatest eelistest ning muutuvad seeläbi likviidsemaks ja konkurentsivõimelisemaks.

2.2.2.1. See liit aitab muu hulgas kaasa majanduskasvule ja finantsstabiilsusele. Tänu rahastamisele juurdepääsu lihtsustamisele ettevõtjate jaoks soodustab see majanduskasvu ja töökohtade loomist. Riskide hajutamine suurendab kogu süsteemi stabiilsust veelgi.

2.2.3. Samuti saavad sellest kasu kodanikud ja tarbijad, muu hulgas tänu lisanduvatele investeerimisvõimalustele.

3. Märkused ja kommentaarid

3.1. Tegevuskava käivitamist tuleb toetada. Tegevuskava esitamine vaid pisut rohkem kui kuus kuud pärast roheline raamatu avaldamist on iseenesest juba hea, kuid veelgi positiivsem on see, et eelisjärjekorras tehakse kõik majanduse elavdamiseks, suurendades ja täiustades rahastamisvõimalusi ning andes seeläbi uue hoo majanduskasvule ja inimväärsete töökohtade loomisele.

3.2. Komitee nõustub tegevuskava eesmärkidega ning prioriteetseks tunnistanud valdkondade valikuga:

- rohkem rahastamisvalikuid Euroopa ettevõtjatele ja eriti VKEdele. Kapitaliturgude liit peaks suurendama ettevõtjatele kättesaadavate rahastamisvõimaluste valikut. Need võimalused peaksid olema kõikjal loodud ja ettevõtjatele kättesaadavad rahastamisredeli kõigil astmetel;
- pikaajaliste ja jätkusuutlike investeeringute tegemiseks ning Euroopa taristu rajamise rahastamiseks sobiva õiguskeskkonna tagamine;
- rohkem jae- ja institutsionaalsete investorite investeeringuid ja valikuvõimalusi asjakohases investeeringuid kaitsvas raamistikus;
- pankade suurem laenuandmisvõime, eelkõige väärtpaperistamistoimingute ja -turgude elavdamise kaudu, mis peaks võimaldama suurendada VKEdele kättesaadavaid vahendeid;
- finantskriisi leevendamiseks vastu võetud finantseeskirjade kumulatiivse mõju ja sidususe põhjalik hindamine, pidades silmas reaalmajanduse rahastamisvajadusi;
- piiriüleste takistuste kõrvaldamine ja kõigi 28 liikmesriigi kapitaliturgude arendamine, kaotades muu hulgas mitmed maksu- ja muud tõkked.

Kõrvuti kapitaliturgude liidu loomiseks vajalike arvukate jõupingutuste ühte tegevuskavasse koondamisega on väga oluline ka selge valmisolek pidada arutelusid ning kindel tahtmine kõrvaldada tõkked, mis takistavad Euroopa finantsüsteemi edasist arengut.

3.3. Rahastamisallikate mitmekesistamise eesmärgi poole ei ole tohi pürgida pangandussüsteemi kahjustades. Pankadepoolne ja turupõhine rahastamine käivad käsikäes ja neid tuleks pidada teineteist täiendavaks. Lisaks mängivad pangad kapitaliturgudel vahendaja rolli.

3.3.1. Tegevuskava üks prioriteetseid valdkondi on suurendada pankade võimet majandusele laenu pakkuda. Viivislaenu⁽⁷⁾ annavad ELis jätkuvalt aineksest muretsemiseks ja hoiavad kinni kapitali, mida muidu saaks kasutada arvukamate laenu andmiseks. Komitee on seisukohal, et komisjoni tegevus peaks aitama pankade bilansis laenuandmisvõimet vabastada ühelt poolt viivislaenu väärtpaperistamise toetamise ja teiselt poolt „langenud väärtusega varade” turgude loomise teel. Pankade kaudu laenu andmist saaks kättesaadavaks teha, kui raskustesse sattunud ettevõtete laenuvõlgadele luuakse integreeritud ja läbipaistvad turud või elavdatakse neid, kui need on olemas.

3.4. Integreeritud, likviidsed ja tõhusad kapitaliturud võivad tuua kasu kõigile seal osalevatele ettevõtjatele ja osalejatele.

3.4.1. Seega saavad kapitaliturud pakkuda rahastamisvahendeid otsivatele ettevõtjatele paremat juurdepääsu vahenditele ja paremaid tingimusi, mis omakorda tänu suuremale investritevahelisele konkurentsile alandab kapitalikuluseid. Lisaks on rahastamine keerulistel aegadel paremini tagatud, sest kapitaliturud suudavad ebakindlas keskkonnas ja riskantsemate projektidega üldjuhul tõhusamalt toime tulla.

3.4.2. Erinevate riskide hindamise seisukohast on väga olulised riigivõlakirjade turud. Seetõttu peab kapitaliturg integreerima ka need turud. See aitab ka ühtlustada mitteriiklike emitentide kapitalikuluseid. Selles valdkonnas võib seega soovitada asjakohaseid meetmeid.

3.4.3. Kapitaliturgude liidu loomine saab edukas olla ainult siis, kui selle peamised meetmed on piisavalt tugevad ja usaldusväärsed. Seetõttu tuleb võtta arvesse praeguse finantsmaastiku iseärasusi, luues samas piisaval arvul uusi väljavaateid ja võimalusi rahastamise saamiseks. Selle tulemusena peab olema võimalik pakkuda tagatise rahvusvahelisel tasandil investeringute ligimeelitamise ja konkurentsivõime osas.

3.4.4. Eelkõige VKEdega seoses on suuri probleeme. Küsimus seisneb selles, kuidas võiks raha nendeni jõuda. Väga raske ülesanne on tagada VKEde jaoks juurdepääs kapitaliturgudele ning rahastamisvõimalustele ja -vahenditele ning neid arukalt kasutada. Sageli seisavad VKEd silmitsi puuduliku teabega, mis ei lihtsusta nende olukorda põrmugi⁽⁸⁾. Seega tuleb kindlasti hinnata uue raamistiku VKEde-sõbralikkust.

3.4.5. Ettevõtjatel ja VKEdele – eriti mikroettevõtjatel –, kellel puudub juurdepääs kapitaliturgudele, peab olema ettevõtte igas arenguetapis võimalik kasutada endi jaoks sobivamaid rahastamiskanaleid. Mikro- ja väikeettevõtjaid silmas pidades on seega oluline tagada võimalikult mitmekesine finantsökosüsteem ning võimalikult laiahaardeline rahastamisstruktuuride ja -võimaluste valik, sh liisimine. Kaaluda tuleb kõiki võimalusi. Lahendusi ei peaks otsima üksnes pangandussektorist või kapitaliturgudel, vaid ka mujalt. Junckeri kava näol on tegu hea algusega. Lisaks peaks Euroopa Investeerimispangal olema selles valdkonnas aktiivsem roll (otseselt või kaudselt, näiteks tagatisskeemide kaudu).

3.4.6. Investoritele avanevad täiendavad investeerimisvõimalused. Tänu finantstoodete valiku laienemisele on neil võimalik oma investeringute lõppeesmärkidele rohkem tähelepanu pöörata, tagada riskide hajutamine ja juhtimine ning parandada oma riski ja tootluse profiili.

3.4.7. Investoritel on õigus asjakohasele kaitsele. Selleks on vaja luua kohandatud kaitseraamistik ning teha jõupingutusi muudetski valdkondades, näiteks pakkuda finantsharidust ning rohkem ja parema kvaliteediga teavet. Eelkõige tuleks töötada turgudel olemasolevate finantsinstrumentide lihtsustamise, suurema läbipaistvuse ja parema võrreldavuse nimel, mis võib tulla kasuks ka kõigile, kes rahastamisvahendeid otsivad.

⁽⁷⁾ Inglise keeles „non performing loans” (NPL).

⁽⁸⁾ Komitee teabearuanne teemal „VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate juurdepääs rahastamisele perioodil 2014–2020: võimalused ja väljakutsed”, EESC-2014-06006-00-01-RI-TRA, 1. juuli 2015.

3.5. Tõelise ühtse turu loomiseks ei piisa ainult olemasolevate piiriüleste tõkete ja praeguse killustatuse kaotamisest, vaid vaja on vastu seista ka uutele takistustele. Komitee leiab, et eeskirjade maksimaalne kooskõlastamine ja ühtlustamine peab olema esmatähtis, pöörates eritähelpanu kasutatavate instrumentide valikule. Selleks peavad kõik liikmesriigid ühtemoodi tegevuskava eri meetmed kehtestama, neid rakendama ja nende üle järelevalvet teostama.

3.6. Kapitaliturgude liit peab muutma Euroopa majanduse tugevamaks ja šokkidele vastupidavamaks. See kehtib ka ELi majandusliku ja finantsstabiilsuse kohta. Seetõttu on asjakohane õigusraamistik hädavajalik. Õigusraamistik peab võimaldama asjakohaselt arendada kapitaliturgude liidu tugevaid külgi, nagu riskide mõistlik jagamine ja hajutamine, hoides samas selle nõrkused range kontrolli all. Tuleks tugevdada kogu finantssüsteemi vastupanuvõimet tulevikus tekkida võivate kriiside suhtes. Vajaduse korral tuleb võimalikult kiiresti ja eesmärgipäraselt tegeleda selliste kriiside tagajärgedega.

3.7. Silmas pidades võimalikke riske, aga ka majanduslikku ja finantsstabiilsust, tuleb nii riiklikul kui ka ELi tasandil ühtlasi ette näha piisav mikro- ja makrotasandi usaldatavusjärelevalve kapitaliturgude asjaomaste segmentide üle. Uute rahastamiskanalite suhtes tuleb rakendada põhimõtet „samade riskide korral samad reeglid“.

3.8. Samuti tuleb käsitleda varipangandust. Komitee on juba varem nõudnud varipangandussüsteemi õiguslikku reguleerimist⁽⁹⁾ ning osutanud vajadusele vältida õigusliku arbitraaži ohtu⁽¹⁰⁾. Komitee arvates ei tohiks varipangandust kui niisugust eksisteerida, mis tähendab, et varipangandus tuleb allutada samadele õigus- ja usaldatavusnõuetele kui kogu ülejäänud finantssüsteem⁽¹¹⁾. Ent komitee arvates tuleb ka tunnistada, et varipangandus on reaalmajandusele alternatiivne lisarahastamiskanal, mis võib olla reaalmajandusele kasulik⁽¹²⁾.

3.9. Tegevuskava elluviimisel pooldab komitee heakskiidetud alt üles suunatud lähenemisviisi järkjärgulist rakendamist, kuna see võimaldab asjakohaselt arvesse võtta turul tegutsejate panust, seada prioriteete ning töötada lühi- ja pikaajalisi algatusi ja meetmeid kombineerides.

3.10. Praegu on oluline kasutada ära roheline raamatu üle peetud konsultatsioonidest saadud impulss ja selle käigus väljendatud laialdane toetus kapitaliturgude liidule ning saavutada kiiresti konkreetseid tulemusi.

3.11. Eelseisva perioodi vältel on oluline jätkuvalt keskenduda seatud eesmärkidele ning teha pidevaid edusamme. Tähtis on saavutada positiivseid ja käegakatsutavaid tulemusi kõigis tegevuskavaga hõlmatud valdkondades. Sellega seoses hindab komitee komisjoni kavatsust regulaarselt teavitada tegevuskava elluviimise edusammudest ning esitada 2017. aastal üldine ülevaade, kuna siis võivad osutada vajalikuks täiendavad meetmed ning kohandused ajakavas.

3.12. Siiski saab püstitada küsimuse, kas kapitaliturgude liidu rajamine 2019. aastaks on realistlik ja saavutatav. Teha on veel palju ning kardetavasti ei ole võimalik olemasolevaid märkimisväärsed erinevusi liikmesriikide vahel veel niipea kaotada ega vähendada. Tegevuskava erinevad elemendid moodustavad kapitaliturgude liidu jaoks vaid hea aluse, kuid selle edu või läbikukkumise määrab kokkuvõttes turg ise.

Brüssel, 17. veebruar 2016

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

⁽⁹⁾ Vt komitee arvamus teemal „Kriisi järel: siseturu uus finantssüsteem“ (ELT C 48, 15.2.2011, lk 38), punkt 2.7.2.1.

⁽¹⁰⁾ Vt komitee arvamus teemal „Roheline raamat „Varipangandus““ (ELT C 11, 15.1.2013, lk 39), punkt 1.4.

⁽¹¹⁾ Vt komitee arvamus teemal „Roheline raamat „Varipangandus““ (ELT C 11, 15.1.2013, lk 39), punkt 1.5.

⁽¹²⁾ Vt komitee arvamus teemal „Varipangandus – finantssektori uute riskiallike käsitlemine“ (ELT C 170, 5.6.2014, lk 55), punkt 1.10.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) seoses minimaalse hariliku maksumäära kohaldamisaja järgimise kohustuse kestusega”

[COM(2015) 646 final – 2015/0296 (CNS)]

(2016/C 133/05)

Pearaportöör: Daniel MAREELS

14. jaanuaril 2016. aastal otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 113 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) seoses minimaalse hariliku maksumäära kohaldamisaja järgimise kohustuse kestusega”

[COM(2015) 646 final – 2015/0296 (CNS)].

19. jaanuaril 2016 tegi komitee juhatus käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsioonile.

Arvestades töö kiireloomulisust määras Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee täiskogu 514. istungjärgul 17.–18. veebruaril 2016 (17. veebruari 2016 istungil) pearaportööriks Daniel Mareelsi ja võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 175, vastu hääletas 3, erapooletuks jäi 4.

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab direktiivi ettepanekut, millega pikendatakse käibemaksu minimaalse hariliku maksumäära kohaldamisaja. Minimaalne maksumäär jääb eelnevate perioodide tasemele, milleks on 15 % ja mida 2016. aastast pikendatakse kaheks aastaks.

1.2. Käibemaksu üleminekukord on kehtinud juba pikka aega. Sellega seoses on siseturu nõuetekohase toimimise huvides tõepoolest soovitatav kehtestada seda liiki minimaalne maksumäär: kui sellist miinimummäära ei oleks, tekiks turuhäirete ja -moonutuste ning liikmesriikidevahelise suurema konkurentsi oht.

1.3. Lisaks aitab minimaalse maksumäära kehtestamine selgelt määratud perioodiks tagada suurema selguse ja õiguskindluse, mis tooks kasu kõigile asjaosalistele.

1.4. Kui seda korda 2010. aastal viiendat korda pikendati, väljendas komitee lootust, et see (pikendamine) toimuks n-ö viimast korda. Uut pikendamist lühemaks ajavahemikuks võib pidada sammuks õiges suunas, kuid komitee arvates ei muuda see tõsiasi, et vaja on täiendavaid jõupingutusi, et liikuda juba 20 aastat kehtinud üleminekusüsteemilt lõpliku käibemaksukorra suunas, mis on välja töötatud vastavalt Euroopa siseturu vajadustele.

1.5. Üldiselt kinnitab komitee vajadust luua lihtne ja ühtlustatud kaudse maksustamise süsteem, mis leevendaks halduskoormust, tooks selget kasu ettevõtetele ja kodanikele, tagaks õiglase maksustamise ja kindla sissetuleku riigi eelarvesse, vähendaks maksupettuste ohtu ning toetaks siseturu arengut ja lõpuleviimist.

1.6. Komitee tervitab komisjoni otsust avaldada 2016. aasta märtsis käibemaksu tulevikku käsitlev tegevuskava. Komitee arvates on oluline toetada hädavajalikku majanduse jätkuvat elavamist ja kasvu igal võimalikul moel ning konkreetsetele vajadustele kohandatud käibemaksusüsteem on selle osa.

2. Taust

2.1. Siseturu loomist silmas pidades tehti 1990date aastate algul jõupingutusi liikumaks lõpliku käibemaksukorra suunas, kuid üksmeele puudumine liikmesriikide seas tähendas, et võimalik oli vaid üleminekukord.

2.2. Antud kontekstis võttis nõukogu seoses käibemaksumääradega vastu direktiivi 92/77/EMÜ. Direktiiviga kehtestati miinimummäärade süsteem, milles sätestati, et 1. jaanuarist 1993 kuni 31. detsembrini 1996 ei või harilik maksumäär olla madalam kui 15 %. Selle sätte kehtivusaega on sellest ajast viis korda pikendatud ning seda kohaldati 31. detsembrini 2015.

2.3. Siin vaadeldav ettepanek – mis ilmselgelt esitati suhteliselt hilja – pikendab 15 % minimaalse maksumäära kohaldamist, kuid sel korral vaid kaheks aastaks. Eelnimetatu põhjuseks on asjaolu, et komisjon avaldab kevadel 2016 tegevuskava eesmärgiga liikuda ühisturu jaoks kohandatud lihtsama, tõhusama ja pettusekindlama lõpliku käibemaksusüsteemi loomise suunas. Sel perioodil on võimalik korraldada ulatuslikumaid arutelusid käibemaksumäärade üle.

Brüssel, 17. veebruar 2016

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Komisjoni teatis „Integreeritud energiatehnoloogia strateegilise kava (SET-kava) suunas: Euroopa energiasüsteemi ümberkujundamise kiirendamine”

[C(2015) 6317 final]

(2016/C 133/06)

Raportöör: Mihai MANOLIU

15. juulil 2015 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis „Integreeritud energiatehnoloogia strateegilise kava (SET-kava) suunas: energiasüsteemi ümberkujundamise kiirendamine”

[C(2015) 6317 final].

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektsioon võttis arvamuse vastu 2. veebruaril 2016.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 514. istungjärgul 17.–18. veebruaril 2016 (17. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 172, vastu hääletas 6, erapooletuks jäi 9.

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kordab taas oma kindlat pühendumust energialiidule (solidaarsusklausel, energiatransiit kui nn viies vabadus, energiatõhusus kõigepealt, üleminek vähese CO₂-heitega säästvale ühiskonnale) ja Euroopa energiadialoogile, toetades energiatehnoloogia strateegilise kava (SET-kava) võimalikult tõhusat rakendamist.

1.2. Selle eesmärgi saavutamine on võimalik ühise ja järjekindla lähenemisviisi abil, mis hõlmab energiapoliitika sidusrühmade koostööd ning energiavaldkonna teadusuuringute ja innovatsiooniprogrammide koordineerimist, ning toetades keskkonnahoidlike säästva energia tehnoloogiate kiiret levikut turul.

1.3. Komitee arvates on tähtsaim ülesanne tehnoloogiate ja innovatsiooni tehniline ja teaduslik arendamine ning selliseid uusi ideid ja kontseptsioone soodustavate tegurite edendamine, mis sisalduvad *Euroopa energiatehnoloogia strateegilises kavas (SET-kava)*, mis on vajalik Euroopa energiasüsteemi ümberkujundamise kiirendamiseks.

1.4. Nendega peaks kaasnema volitus, mida arutatakse sidusrühmadega, integreeritud tegevuskavas osalemise kord, mida toetaks investeerimise tegevuskava, mis kasutaks ELi, riiklikke, piirkondlikke ja erasektori ressursse vastavalt vajadusele Euroopa Energiaalaste Teadusuuringute Liidu ja Euroopa tööstusalgatuste kaudu, et toetada nende eesmärkide saavutamist.

1.5. Komitee leiab, et Euroopa energiasüsteemi ümberkujundamise kiirendamine on Euroopa jaoks järgmistel aastatel esmatähtis seoses kliimamuutustevastase võitluse, Euroopa konkurentsivõime ja majandusliku atraktiivsuse suurendamise ning (läbipaistval viisil kehtestatud) taskukohase hinnaga varustuskindluse tagamisega nii väike- kui ka suurtarbijatele.

1.6. Komitee arvates peaks energiapoliitika rajanema teadusuuringute ja innovatsiooni (dialoogi ja koostöö kaudu määratletud) võtmesektorite arendamisel ning samuti uusi tehnoloogiaid kasutavate töötajate koolitamisel.

1.7. Komitee leiab, et eurooplaste ootustele vastamiseks tuleks energiaküsimuses võtta aluseks sidus ja terviklik lähenemisviis, mis hõlmaks liikmesriikide koostööd ja toimivat energia siseturgu. Nii tehnoloogiauuringute kui ka taristu valdkonnas on vaja väga suuri investeeringuid ning investoritel on vaja prognoositavat ja kindlat poliitilist raamistikku, mis määratletakse arenguprioriteetide täpse analüüsi, teostatavate ja olemasolevate rahastamisvõimaluste, Euroopa tööstuse konkurentsivõime ning mitte vähetähtsana ka inimeste ootuste alusel.

1.8. SET-kava peab olema konkreetne ning tuginema Euroopa tegelikule olukorrale. Kui uued energiatehnoloogiad peaksid põhjustama elektrihinna tõusu lõpptarbija jaoks või kui energiahinna tõusu põhjuseks on poliitilised otsused, on komitee arvates õigustatud oodata selle probleemi lahendamist. Vaja oleks tarbijate konkreetset ja kindlat osalust ning energiaostuvõimetuse vastu tuleks võidelda ka sotsiaalpoliitika meetmete, hariduse ja kutseõppe abil.

1.9. Euroopa kogemus on näidanud, et vähese süsinikuheitega energiatootmise tehnoloogiate kasutuselevõtt, arvestamata seejuures asjaomaste tehnoloogiate kulusid ja küpsusastet, ei anna veenvaid tulemusi; vastupidi, sellega ohustatakse energia siseturu püsijäämist.

1.10. Komitee leiab, et taastuvenergiat põhinevatel elektritootmise tehnoloogiatel on märkimisväärne potentsiaal ning need võivad pakkuda lahendusi, mida tuleks toetada näidisprojektide ja edulugude levitamise kaudu. Tuleks kaaluda ka teisi vähese süsinikuheitega tehnoloogiaid: puhtad söepõletustehnoloogiad, energia, eeskätt elektrienergia salvestamine, tarbimiskaja (demand response), süsiniku ja vesiniku kasutamine, koostootmine, linnade jahutus ning tuuma lõhustumine ja tuumasüntees.

1.11. Komitee kordab oma nõudmist üleeuroopalise energiateemalise avaliku arutelu järele (Euroopa energiadialoog), et üldsus ja kodanikuühiskond tervikuna võtaksid vastutuse energiaalase ülemineku eest ning kannaksid mitmesuguste tehnoloogiate, aga ka uurimistulemuste põhjal tehtud poliitiliste valikute põhjustatud kulud. Dialoog peab toimuma kõigil valitsustasanditel. Viimase kümne aasta jooksul on Euroopa tasandil keskendunud järjest enam üleeuroopalistele kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärkidele, samas kui vastutus kõnealuse poliitika rakendamise eest lasub liikmesriikidel. See olukord on toonud kaasa riikide poliitika ebahütluse.

1.12. Komitee arvates on hädavajalik jätkata liikumist siseturu integreerimise suunas, töötades välja Euroopa lähenemisviisi energiavarustusele ja luues tõelise solidaarsuse. Üks vaheetapp on piirkondliku tasandi tekkimine, mis on vajalik kõnealuses valdkonnas tehtava koostöö tugevdamiseks ning mis peab olema paindlik ja suutma edendada innovaatilisi lahendusi, et optimeerida reaalaajas koordineeritaval taastuvenergiat põhinevat elektritootmist.

1.13. Komitee on arvamusel, et tuleks võtta meetmeid, integreerimaks energiaturgudele erinevaid (ka tehnoloogiauuringute tulemusel loodud) energiatootmisviise, sealhulgas seoses võrkudesse ühendamise, võrkude tasakaalustamise ja võrgutasudega.

1.14. Komitee toetab teadus- ja arendustegevuse ja investeeringute tõhustamist energiasalvestamise valdkonnas. Lisaks kutsub komitee üles parandama Euroopa sünergiaid kõnealuses valdkonnas, et vähendada energiaalase ülemineku kulusid, tagada varustuskindlus (Euroopa võrkude omavaheline ühendamine) ning suurendada Euroopa majanduse konkurentsivõimet.

1.15. Sellega seoses rõhutab komitee gaasi tähtsust Euroopa energiaallikate jaotuses ja selle olulisust eurooplaste energiajulgeolekule. Komitee kutsub üles soodustama salvestamist, nii et liikmesriikidel oleksid ühised reservid. Samuti tuleb kasutada hoonete ja transpordi energiatõhususe parandamise tohutut potentsiaali.

1.16. Komitee leiab, et teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamise tugevdamine võib ergutada ELis majanduskasvu ja luua uusi töökohti. Riiklikel kavadel põhinev uus energijuhtimine võib tagada energiaturu sidususe, mille üks absoluutne eeldus on Euroopa dialoog.

1.17. Komitee on arvamisel, et SET-kava lisaväärtus tuleneb Euroopa energiasüsteemi paremast koordineerimisest ja uuest energijuhtimise süsteemist. Selleks tuleb kavas vältida varasemat dubleerimist ning lähtuda tegelikest ja läbipaistvatest andmetest. Kava aitab tugevdada Euroopa aluspõhimõtteid, nagu ühenduse meetod, Euroopa realselt toimiv demokraatia, konkurents, koostöö ja solidaarsus ning Euroopa roll üleilmses juhtimises.

1.18. Komitee toonitab SET-kava tagajärgi seoses selle mõjuga üldsusele, eriti töökohtade ja vajalike oskuste osas. Sellega seoses tuleks arvesse võtta autoriõiguste küsimust.

2. Arvamuse taust

2.1. Kuigi energiaressursid ja -taristu on ELis liikmesriigiti erinevad, on nende ühine eesmärk energiasektori CO₂-heite vähendamine. Energiaalase ülemineku kontekstis esilekerkivad arutelud peaksid hõlmama järgmisi küsimusi: uued osalejad ja uued ärimudelid nafta-, gaasi- ja elektrisektoris, poliitilise keskkonna dünaamika ja mõjud investeeringutele, energiaturgude reguleerimine, tehnoloogilise innovatsiooni mõju energiasüsteemidele, vanade traditsiooniliste energiahoidlate lammutamine, uuest juhtimismudelitest tulenevad probleemid ja uued väljavaated energiasektoris.

2.2. See on väga kiireloomuline küsimus. ELi energiavaldkonnas on toimumas suured muutused; nii Euroopa majandust kui ka haavatavaid tarbijaid ohustavad järjest enam ebapiisav varustuskindlus ja kõrged energiahinnad.

2.3. Komitee kavatseb toetada Euroopa ühist energiapoliitikat, mis suudab tagada varustuskindluse, hoida tehnoloogiaalast juhtrolli taastuvatest energiaallikatest toodetud energia turule integreerimisel, tagada energiatõhususe, tarbimise vähendamise ja taristu arendamise koos kulude täpse muundamisega lõpptarbija hindadeks ning, mis kõige olulisem, hoida kontrolli all valitud energiaallikate jaotuse kõiki kulusid ja mobiliseerida nende katmiseks vajalikud avaliku või erasektori rahastamisvahendid.

2.4. Komitee arvates peaksid rahastamisallikad olema Euroopa Investeeringuspank, üleeuroopaliste energiavõrkude programm, Euroopa majanduse elavdamise kava, 2020. aasta Euroopa energeetika, kliimamuutuste ja infrastruktuuride fond (nn Marguerite'i fond), ühinemiseelse abi rahastamisvahendid, Euroopa naabrus- ja partnerlusinstrumendid ning teadusuuringute ja tehnoloogia arendamise seitsmes raamprogramm.

2.5. SET-kava on väga oluline ja ambitsioonikas vahend energiapoliitika saavutamiseks. Selle eesmärgi saavutamisele võib kaasa aidata laiaulatuslik avalik arutelu, milles komitee võib võtta katalüsaatori rolli. Komitee leiab, et kodanike osalemine energiaalase ülemineku probleemide lahendamises on hädavajalik (vt komitee ettepanek Euroopa energiasäästu dokumendi kohta); konkreetset võiks see toimuda Euroopa (organiseeritud) kodanikuühiskonna foorumi vormis, mille ülesanne on edendada Euroopa energiadialoogi.

2.6. Komitee on arvamisel, et energiaalase üleminekuga seotud küsimustes tuleks võtta arvesse ja hinnata konkurentsivõimet ning mõju tööhõivele ja sotsiaalkindlustuse aspekti. Piirkondlikel turgudel on potentsiaal suurendada usaldust. Konkreetse energiapoliitika rakendamine ei ole võimalik ilma usalduse ja valdkondliku hariduseta.

2.7. Komitee on seisukohal, et komisjoni ja liikmesriikide teadus- ja arendustegevuse eelarvetest laekuv rahastamine on SET-kava jaoks ebapiisav. Seda olulisem on kasutada ELi struktuurifonde, Euroopa Investeeringufondi ning ELi heitkogustega kauplemise süsteemist saadavaid tulusid. Turumajanduse investeerimispotentsiaali tuleks kanaliseerida, kasutades uuenduslikke skeme ja stiimuleid. Edu on võimalik tagada ainult suure hulga erinevate innovaatiliste majanduslike ja finantsiliste valikute ja ideede katsetamise ja rakendamisega.

3. Üldised märkused

3.1. Komitee leiab, et energialiit tähendab energia muutmist kindlamaks, säästvamaks ja lõppkasutajale taskukohasemaks. See võimaldab vabu energiavooge üle piiride ning tagab turvalise energiavarustuse igas ELi riigis ja iga eurooplase jaoks.

3.2. SET-kava ambitsioonikate eesmärkide saavutamiseks peab EL komitee arvates uuendama viisi, kuidas energiat toodetakse ja transporditakse ning kuidas see teenusena tarbijani jõuab. Tarbijad seatakse keskele kohale ja neid tuleb väga tiheda konkurentsiga turul toetada märkimisväärsete tehniliste teadmistega.

3.3. Komitee leiab, et uutel tehnoloogiatel ja innovatsioonil on väga oluline roll ELi energiasüsteemi ja energia väärtusahela ümberkujundamisel, mille eesmärk on muuta see paindlikumaks tarbijate kui aktiivsete osalejate (nn tootvad tarbijad), sh väiketootjate näol ning uute, keerukal turul suhelda suutvate energiatootjate, operaatorite ja reguleerijate võrgustike abil. Väiketootjatel võib olla oma roll uute energiatehnoloogiate arendamisel ja kasutuselevõtul.

3.4. Uusi ideid ja tehnoloogiaid tuleb tööstusharude vahel üle kanda, et saavutada kollektiivsete teadusuuringute ja innovatsiooniprotsesside rakendamiseks vajalik kriitiline mass, ületades protsesside ja tegevusvaldkondade piire.

3.5. Komitee on arvamusel, et uued ärimudelid, uuenduslikud skeemid teenuste eest õiglase tasu tagamiseks ning energiasüsteemi hea toimimine põhinevad ELi liikmesriikide üldisel tehnoloogilisel arengul. Tarbijakäitumise põhjalikum mõistmine saavutatakse läbipaistva, turvalise ja kasutajasõbraliku teabevahetuse kaudu.

3.6. Komitee leiab, et majanduslik stabiilsus oleneb energiasüsteemide vastupidavusest, mis peavad olema valmis olulisteks muutusteks, nagu on ette nähtud SET-kavas. Arukamate ja integreeritumate energiavõrkude väljaarendamine ELis peab toetama varustuskindlust ning teenuste kõrget kvaliteeti liikmesriikide tarbijate jaoks.

3.7. Komitee leiab, et väärtusahela optimeerimine peaks tooma kaasa uued ärimudelid (taaskasutus, ringlussevõtt, ümbertöötlemine). Tuleb toetada teadusuuringute ja innovatsiooni tõhusate tavade ja lahenduste kasutuselevõttu turul energiasäästu tehnoloogiate valdkonnas, et parandada integratsiooniprotsessi süsteemi üldise tõhususe tagamiseks.

4. Konkreetsed märkused

4.1. Komitee leiab, et kava eesmärgid on hästi määratletud. Komitee nõustub komisjoni lähenemisega, mille kohaselt tuleb SET-kava muuta uutele väljakutsetele vastavaks täpsemini määratletud sihtide, integreerituma lähenemisviisi ja uue juhtimisstruktuuri abil. Nende eesmärkide saavutamiseks kavandatavad muudatused peavad olema hästi läbimõeldud ja teostatavad.

4.2. Komitee toonitab SET-kava tugevdamise vajadust, et vastata paremini teadusuuringute ja innovatsiooni ees seisvatele väljakutsetele seoses täiendavate võimsuste ja ressursside kasutuselevõetuga kogu ELis. Komitee nõustub, et SET-kava tõhususe ja mõju maksimeerimiseks on vaja:

- tugevdada liikmesriikide ja erasektori rahalist panust,
- laiendada sidusrühmade osalust teadusuuringute ja innovatsiooni ahelas.

4.3. Komitee arvates on olemas õigustatud huvi kümne meetme elluviimise vastu, mille on määratlenud peamiselt kõnealuse valdkonna sidusrühmad ja mis on suunatud energiasüsteemi ümberkujundamise kiirendamisele ning uute töökohtade loomisele ja majanduskasvu suurendamisele.

4.4. Komitee leiab, et EL peab tegema rohkem selleks, et viia turule uued, väga tõhusad ja väheste kuludega, väheste CO₂-heitega ning säästvad energiatehnoloogiad, viies enne läbi nende keskkonnamõju läbipaistva analüüsi.

4.5. Komitee leiab, et SET-kava raames toimuv teadus- ja arendustegevus peaks keskenduma järgmistele konkreetsetele elementidele kui Euroopa energiapoliitika sammastele:

- konkurentsivõime: energiataristud ja -võrgud, siseturg ja konkurentsivõime, teadus- ja arendustegevus energiasektoris;
- varustuskindlus: energiaalane välispoliitika, nafta, gaas;
- kliima: energiatõhusus, taastuvenergia, süsinikdioksiidi kogumine ja säilitamine, ELi heitkogustega kauplemise süsteem.

4.6. Komitee arvates võib vahelduvatel taastuvenergia allikatel põhinevate energiatootmise tehnoloogiate ulatuslikum kasutamine suurendada oluliselt kulusid, mis tarbijatele ülekantuna tooksid lähiaastatel kaasa olulise hindade tõusu, enne kui jõutakse selliste seadmete tööstusliku tootmise etappi. Lisaks tuleb märkida, et väliskulude arvessevõtmine ning fossiilkütustel töötava energiatootmise toetamise lõpetamine toovad vältimatult kaasa veelgi olulisema ja pikaajalise kulude suurenemise.

4.7. Komitee arvates peavad tööstuse konkurentsivõime, energiatehnoloogiad ja innovatsioonipoliitika andma kiiresti tulemusi kulude vähendamisel ja säästvate tehnoloogiate turulejõudmise kiirendamisel. Kui seda ei saavutata, mõjutab see otseselt erainvesteeringuid ning riikide eelarveid ja toob kaasa majanduslanguse.

4.8. Energia pakkumise, muundamise, transpordi ja lõppkasutuse tasakaalustamiseks on vaja optimeerida süsteemi, arendada uusi SET-kavas määratletud tehnoloogiaid, millega tagatakse eri osapoolte ja komponentide tõhus koostoime koos tervikliku lähenemisviisi ja potentsiaalse sünergiaga energiavõrkude vahel (elekter, nafta, gaas, küte ja liikuvus), pidades silmas energia siseturu väljakujundamist.

4.9. Süsteemi paindlikkuse tagamiseks on vaja laia valikut teisi, mitmesugustele energiavormidele sobivaid energiasalvestuslahendusi. Kõnealuses valdkonnas on arenguruumi. Salvestamise arendamine muutub tasakaalustatud energiasüsteemi jaoks hädavajalikuks, võimaldades aktiivselt majandada taastuvaid energiaallikaid ja suurendada nende osakaalu, samuti vähendada piiranguid ning viia miinimumini ja tasakaalustada taristuinvesteeringuid, soodustades energiasüsteemi paindlikkust.

- 4.10. Innovaatilised majandamisvahendid, mis on lõppkasutaja tasandil kombineeritud uute (alaliste ja liikuvate) elektrisalvestusseadmetega, loovad uusi võimalusi tarbimise optimeerimiseks koos kulude vähendamisega paindlikul energiaturul. Vesinik võib pakkuda paindliku salvestuslahenduse, et toetada detsentraliseeritud elektritootmist ning kompenseerida taastuvate energiaallikate vahelduvust.
- 4.11. Teadusuuringute ja innovatsiooni eesmärk peaks olema arendada vähese hajutatud kasvuhoonegaaside heitega kütte- ja jahutussüsteemide modelleerimist, mõõtmist ning nende toimimise ja hoolduse kontrollimist, kiirendades uute tõhusate energiatoodete ja -süsteemide levikut turul ning optimeerides tõhusa energiakasutuse kolme sammast: energiatarbimise mõõtmine, optimeerimine ja jätkusuutlik toimimine kestvate tulemuste saavutamiseks.
- 4.12. Linnade roll ELi majanduse CO₂-heite vähendamisel muutub tähtsamaks, kuna linnastumine suureneb ELis jätkuvalt. Ühiste probleemide ühiseks lahendamiseks ja säästvuse suurendamiseks on vaja toetada eri sidusrühmi kohalikul tasandil, viies kokku kohalikud omavalitsused, ettevõtjad ja kodanikud.
- 4.13. Komitee hinnangul on liitium-ioonakude ringlussevõtu väljakutse peamiselt majanduslik, kuna välja on töötatud protsessid, mis võimaldavad suletud ahelas ringlussevõtmist, kuid need protsessid tuleb kohandada elektrisõiduki aku ringlussevõttule.
- 4.14. Komitee arvates peab ELi akutööstus kohanema ringlussevõttutööstusega ning arvestama e-liikuvuse turu olulise arengu ja liikuvate seadmete turu kasvuga. Kõnealune sektor sõltub ELi valmisolekust võtta kasutusele Euroopa akutehnoloogia.
- 4.15. ELi energia varustuskindluse paremaks tagamiseks peab jätkusuutlike tehnoloogiate valik olema mitmekesine (täiustatud biokütused, vesinik ja alternatiivsed vedel- ja gaaskütused, sealhulgas veeldatud maagaas).
- 4.16. Komitee rõhutab, et ELis tegutsevad maailma juhtivad äriühingud, mis on võimelised arendama vähese CO₂-heitega, sealhulgas tuuma lõhustumise tehnoloogiaid. ELi energiavarustus peab olema konkurentsivõimeline ning selle investeeringud teadusuuringutesse ja innovatsiooni peavad hõlmama tehnoloogia tarneahelat tervikuna alates materjalidest kuni tootmiseni.
- 4.17. Hoolimata taastuvenergia üha suuremast kasutamisest on fossiilkütused (süsi) elektri tootmiseks kogu maailmas veel laialdaselt kasutusel. Vähesele tõhususele vaatamata on süsi ELi elektritootmises ka edaspidi kasutusel. Selleks on vaja tõhusamate sõetehnoloogiate kasutuselevõttu.
- 4.18. Komitee märgib, et tuumaenergia küsimuses lähevad ELis vaated lahku. Selle valdkonna poliitika ei ole ühtne. Ehitamisel olevad uued täiustatud reaktorid võivad tuua kaasa tuumaenergia taassünni, nii et tuumaenergia tagasitulek näib mõningasele kõhklemisele vaatamata reaalsuseks saavat. Aeg näitab, kas EL suudab tuumaenergia osakaalu energiaallikate jaotuses vähendada, kuid hetkel tuleb jätkata juba alustatud rada. Tuumaenergia poliitikas tulevikus tehtavate otsuste jaoks oleks kasulik jagada kogemusi vanimate seadmete käitamise ja nõuetega vastavusse viimise kulude kohta.

Brüssel, 17. veebruar 2016

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „ELi laienemisstrateegia”**[COM(2015) 611 final]**

(2016/C 133/07)

Raportöör: Ionuț SIBIAN

10. novembril 2015. aastal otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„ELi laienemisstrateegia”

[COM(2015) 611 final].

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav välissuhete sektsioon võttis arvamuse vastu 29. jaanuaril 2016.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 514. istungjärgul 17. ja 18. veebruaril 2016. aastal (18. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 170, vastu hääletas 14, erapooletuks jäi 11.

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Komitee toetab komisjoni erilist rõhuasetust ühinemisprotsessi põhialustele, millest lähtub laienemisprotsessis osalevate riikide kohustus prioriseerida reforme õigusriigi, põhiõiguste, demokraatlike institutsioonide toimimise (sealhulgas valimissüsteemi ja avaliku halduse reform), majandusarengu ja konkurentsivõime tugevdamise alal. Edusammude jälgimisel tuleks erilist tähelepanu pöörata kodanikuühiskonna hoiatustele selliste poliitiliste tegevuste ja arengute eest, mis kahjustavad õigusriigi ja demokraatia põhimõtteid.

1.2. Komitee soovib komisjonil tungivalt säilitada ühe peamise hinnatava kriteeriumina osalusdemokraatia kvaliteedi. Jätkuvalt tuleks võtta otsustavaid meetmeid, et tagada süsteemne töö, ehitamaks üles tõhusad ja täielikult toimivad institutsioonid koos kodanikuühiskonna organisatsioonide sisulise osalusega; See aitab võidelda riigi kaaperdamise ohuga poliitiliste huvide poolt, suurendada teadlikkust kõigi osalevate sidusrühmade vastutusest ning tagada kaasatus ja läbipaistvus kõikides reformi- ja läbirääkimisprotsessides.

1.3. Aruandluses kasutatav ühtlustatud hindamiskaala ja rõhuasetus iga riigi poolt täheldatud hetkeolukorrale ja edusammudele suurendavad läbipaistvust, võimaldavad sihipärast keskendumist prioriteetsetele valdkondadele ja peaksid edendama üldsuse teadlikkuse tõstmist ühinemisprotsessist. Samuti valmistavad need ette tihedamat koostööd iga riigiga, võttes arvesse laia teemadevalikut, mis vajavad kontrollimist. Sellega seotud ohtu juhtida tähelepanu kõrvale riikide konkreetsetelt probleemidelt tuleks hinnata ja võtta vastavaid meetmeid. Kõnealuses seoses on äärmiselt olulised ELi institutsioonide ning laienemisprotsessis osalevates riikides vaheliste pidevate teabekanalite ja konsultatsioonimehhanismide järjepidevus, regulaarsus ja levik.

1.4. Komitee tervitab komisjoni selget sõnumit, et toimiv kodanikuühiskond on iga demokraatliku süsteemi keskne osa ja kinnitab oma poliitilist toetust ideele luua toetavam ja soodsam keskkond kodanikuühiskonna jaoks, mis hõlmab sisulist konsulteerimist kodanikuühiskonnaga poliitika kujundamisel. See on poliitiliste kriteeriumide eduka täitmise keskne osa ning võib seega endast kujutada võimalikku võrdlusalust ühinemisläbirääkimistel.

1.5. Komitee leiab, et komisjon, nõukogu ja Euroopa Parlament peaksid suurendama jõupingutusi teabevahetuse alal, et selgitada ELi kodanikele laienemispoliitika hüvesid ja probleeme ning sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskonna organisatsioonid peaksid olema selles protsessis lähedased partnerid ja sõnumite edastajad.

1.6. Komitee kinnitab taas vajadust suurendada kogu ühinemisprotsessis läbipaistvust ja kaasavust⁽¹⁾. Komisjon peaks näitama eeskju, hõlbustades veelgi juurdepääsu sellistele läbirääkimisdokumentidele nagu lähetuste aruanded, eksperdiarvamused riikide õigusaktide kohta, tehnilise abi ja teabevahetuse (TAIEX) aruanded ning avaldades vastava piirkonna ELi rahastatud projektide saavutusi ja tulemusi. See annab võimaluse tõsta teadlikkust ELi abi mõjudest ja toetuda asjaomases piirkonnas juba omandatud kogemustele.

1.7. Komisjon peaks oluliselt suurendama finantstoetust, sealhulgas kodanikuühiskonna rahastamisvahendi alla kuuluvatest projektidest, mille eesmärk on tugevdada kodanikuühiskonna organisatsioonide suutlikkust (sealhulgas poliitiliste eksperditeadmiste arendamine ja toetus järelevalvesuutlikkuse suurendamiseks) ning edendada meedia professionaalsust ja sõltumatust. Piirkondlikku koostööd ja võrgustikke tuleks rohkem toetada, kasutades ära häid kogemusi, mis on piirkonnas juba olemas, kaasa arvatud vahendeid koostöö ja ühistöö lihtsustamiseks valitsusväliste organisatsioonide ja sotsiaalpartnerite (sealhulgas ettevõtete organisatsioonide) vahel, toetudes põhialustena kodanikudiaaloloogile ja õppeperspektiivile.

1.8. Üheks ELi abiprogrammide prioriteediks peaks saama eesmärk suurendada sotsiaalpartnerite suutlikkust osaleda aktiivselt sotsiaaldialoogis. Neil tuleks aidata lihtsustada juurdepääsu rahastamisvõimalustele ja arendada võimet osaleda tõhusalt kõigis majandus-, sotsiaal- ja õgusküsimustes, sh ELi ühinemisläbirääkimistes. Tugevdada tuleks nende organisatsioonilist struktuuri, tõhustada sisemist teabevahetust ja suutlikkust oma liikmetele teenuseid osutada.

1.9. Komitee kutsub üles tugevdama kodanikuühiskonna ühiste nõuandekomiteede rolli. Ühised nõuandekomiteed peaksid püüdma täita tühje nišše, mida teised asutused läbirääkimisteprotsessis ei puuduta, ja keskenduma teatud konkreetsetele valdkondadele. Sellega seoses soovib komitee, et paraneks teabevahetus ühiste nõuandekomiteede ning komisjoni, nõukogu ja Euroopa Parlamendi vahel.

1.10. Komitee kutsub piirkonna riike üles toetama sotsiaalpartnereid ja teisi kodanikuühiskonna organisatsioone võrdsetel alustel ning kaasama neid tihedalt riiklike strateegiate, ELiga ühinemisele suunatud poliitikameetmete ja läbirääkimisstruktuuride kujundamise ning ELi rahastatud projektide kavandamise ja rakendamise. Riiklike läbirääkimispositsioonide ettevalmistamisel ja õigusaktide ühtlustamisel tuleks läbi viia õigusaktide mõju hinnangud, et määrata kindlaks kohandamise riskid. Väga oluline on kaasata valitsusväliseid osalejaid, sealhulgas äriühinguid, ametiühinguid ja asjaomaste sotsiaalsete rühmade esindajad.

1.11. Kõik piirkonna riigid peaksid looma Euroopa integratsiooni riiklikud nõukogud, mis tooksid korrapäraselt kokku kõrgetasemelised poliitilised ametivõimud ja olulisemad kodanikuühiskonna organisatsioonid, et muuta ELi integreerumise protsess läbipaistvamaks ja tutvustada seda laiemalt.

⁽¹⁾ Üksikasjalikud soovitusel on esitatud komitee 2014. aasta arvamuses „ELi ühinemisprotsessi läbipaistvuse ja kaasavuse suurendamine“ (ELT C 451, 16.12.2014, lk 39).

1.12. Mõnedes riikides täheldatud positiivsed sammud seoses valitsuse ja kodanikuühiskonna vahelise dialoogi ning koostöö raamistiku ja mehhanismidega ei ole piisavad. Õigussätete tõhusat rakendamist ning konsultatsiooniprotsesside läbipaistvust ja järjepidevust peaksid riikide valitsused pidama oma prioriteetideks ja edusamme tuleks vastavalt jälgida.

1.13. Komitee kutsub poliitilisi ametivõime reforme tutvustades ja põhivaldkondades – näiteks kõrgetasemeliste korrupsioonijuhtumite käsitlemisel, riigihankemenetluste järelevalve tõhustamisel ning poliitiliste parteide rahastamise õigusliku raamistiku parandamisel – õigusakte rakendades töötama käskäes kodanikuühiskonna organisatsioonidega. Lisaks kutsub komitee piirkonna riike üles parandama eeskirju, mis käsitlevad vaba juurdepääsu teabele ning nende praktilist rakendamist, võtma vastu ja rakendama õigusakte rikkumistest teatamise kohta ning muutma rikkumistest teataja kaitse süsteemi praktikas tõhusamaks. Tuleks tõsta avalikkuse teadlikkust korrupsioonist teatamise võimalustest ning kodanikuühiskonna organisatsioonid võivad siin olla usaldusväärsed partnerid. Lisaks oleks soovitatav reguleerida poolte nõusolekul kolmepoolset sotsiaaldialoogi, et jälgida sõlmitavaid lepinguid.

1.14. Piirkonna riikide poliitilised juhid peaksid Albaania ja Serbia eeskujul edendama ja toetama tugevate ja sõltumatute reguleerivate asutuste, eriti ombudsmani institutsioonide tegevust ning toetama teabele vaba juurdepääsu, eraelu puutumatus, korrupsioonivastaste asutuste, riiklike auditeerimisasutuste ja valimiskomisjonide volinike nimetamist ja nende tööd. Komitee rõhutab, et ombudsman võib anda otsustava panuse, täiendades kodanikuühiskonna organisatsioonide tööd põhiõiguste alal, eriti vähemuste kaitsel.

1.15. Arvestades noorte töötuse väga kõrget taset Lääne-Balkani riikides, soovitab komitee laiendada ELi noortegarantiid ELi kandidaatriikidesse selles piirkonnas. Noortegarantiid tuleks rahastada asjaomastest ELi vahenditest. Tuleks kehtestada dualne haridussüsteem koostöös sotsiaalpartneritega, sealhulgas kaubandus- ja tööstuskodade ja teiste ettevõtjate ühendustega.

1.16. EL soovib küll valitsustele anda suuremat rolli ELi vahendite jaotamisel, kuid kodanikuühiskonna rahastamine ei tohiks toimuda peamiselt valitsuste kaudu, kuna see võib tekitada olukordi, kus esineb huvide konflikt. EL peaks toetama sõltumatute rahastamissüsteemide loomist. Sõltumatute sihtasutuste/fondide mudel võib olla sobivam mehhanism ELi vahendite jaotamiseks. Põhinõudmised, mida tuleb hoolega jälgida, on läbipaistvus vahendite eraldamisel ja kasutamisel, võrdne kohtlemine ning huvide konfliktide ja/või poliitilise sekkumise vältimine igasugusel vahendite jaotamisel avalikest rahastustest.

1.17. Kodanikuühiskonna organisatsioonide riikliku suutlikkuse suurendamine (ressursikeskused, ühenduste toetamine, teadmiste arendamise programmid jne), abi leviku laiendamine (eelkõige pealinnadest väljapoole kuni rohujuure tasandi organisatsioonideni välja) ja kodanikuühiskonna organisatsioonide osalemise edendamine peaksid komitee kogemustele tuginedes jätkuvalt olema komisjoni ja riikide rahastamise prioriteetidid.

2. Üldine hinnang laienemisstrateegiale ja kodanikuühiskonna organisatsioonide kaasamine

2.1. Komitee tunnustab, et ELi laienemispoliitika etendab peamist rolli rahu, julgeoleku ja stabiilsuse tagamisel Euroopas. 2015. aasta laienemisstrateegias sätestatakse esimest korda kõnealuse poliitika perspektiiv keskpikas perspektiivis. Vaatamata ühemõttelisele sõnumile, et ükski kandidaatriik ei saavuta valmidust ELiga ühinemiseks komisjoni praeguse ametiaja jooksul, on Lääne-Balkani riikide jaoks ülimalt oluline ELi liikmesuse selge perspektiivi säilitamine ning nende edusammude ja jõupingutuste mõõtmine, jälgimine ja abistamine, mis põhineb selgetel võrdlusarvudel ja tulevikku suunatud perspektiivil vastavalt sellele, kuhu kõnealused riigid tahavad jõuda ja peavad jõudma.

2.2. Kodanikuühiskonna hõlmamine eraldi lõigus riike käsitlevate aruannete poliitiliste kriteeriumite hulgas ja mõningal määral kodanikuühiskonna rolli edasine teadvustamine läbirääkimisi käsitlevates peatükkides kujutab endast positiivset sammu. Teostades järelevalvet edusammude üle ja hinnates kodanikuühiskonda soodustava keskkonna hetkeseisu, peaks komisjon tähelepanelikult jälgima, kuidas integreeritakse laienemisprotsessis osalevates riikides õigusaktidesse komisjoni suunised ELi toetuse osutamiseks kodanikuühiskonnale. Samuti peaksid kõnealused suunised olema viitematerjaliks ja juhendiks läbirääkijariikide endi jaoks.

2.3. Komitee kinnitab taas, et sotsiaaldialoog on Lääne-Balkani riikide ja ELi majandusarengu alus. Sotsiaalpartnerite konkreetseid probleeme tuleks riike käsitlevates hinnangutes ja aruannetes käsitleda süstemaatiliselt ja detailselt. Erilist tähelepanu tuleks pöörata elanikkonna õiguste tagamisele tööhõive ja sotsiaalkaitse alal.

2.4. Komitee hindab komisjoni kavatsust pöörata rohkem tähelepanu tööhõivealastele ja sotsiaalsetele probleemidele seoses laienemisprotsessis osalevates riikides koostamisele tulevate majandusreformikavadega. Ka kodanikuühiskonna organisatsioonid peavad kõnealuses protsessis osalema ning nende arvamusi ja kogemusi tuleks arvesse võtta nii riiklikul kui ka ELi tasandil, vältides samas olukordi, kus kodanikuühiskonna organisatsioone lihtsalt teavitatakse juba otsustatud strateegiatest või tegevuskavadest. Riiklikud ametiasutused peaksid olema kohustatud tagama kodanikuühiskonna organisatsioonide tõhusa kaasamise.

2.5. Kodanikuühiskonna kaasamine ühinemisprotsessi hõlmab järgmisi tegureid: 1) otsene osavõtt tegelikest läbirääkimistest (st hindamine, riiklike positsioonide ettevalmistamine, ülevaade edusammudest) 2) sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonnaga peetav dialoog seoses poliitika kujundamise ja õigusnormide ühtlustamisega ELi õigusega 3) osavõtt ühinemiseelse rahastamise kavandamisest 4) reformiprotsesside edusammude ja sotsiaalsete mõjude sõltumatu järelevalve. Nende ülesannete täitmine nõuab asjakohast rahalist toetust riikide valitsuste ja ELi ühinemiseelse rahastamisvahendi kaudu.

2.6. Kasvav teadlikkus kodanikuühiskonna rollist ja sotsiaalpartnerite kaasamisest ühinemisprotsessi on olnud komitee jaoks nii ülesanne kui ka väljakutse. Mõnes riigis on valitsus säilitanud negatiivse suhtumise kodanikuühiskonda ja selle tagajärjel on ühise nõuandekomitee soovitusel vähe kõlapinda leidnud. Sellest hoolimata on ühised nõuandekomiteed loonud võimalusi otseseks arvamustevahetuseks kodanikuühiskonna, ELi ja riikide poliitikute ja ametnike vahel, isegi kui see on valitsuse poliitikat vähe mõjutanud. Seda meeles pidades võiks ühistel nõuandekomiteedel komisjoni, nõukogu ja Euroopa Parlamendi tugevama toetusest ja tihedamast koostööst nendega palju kasu olla; see tagaks, et kõigil asjaomastel poliitikakujundamise areenidel saaksid kuuldavaks ühinemise kohalike probleemidega seotud peamised mureküsümused, mis on tõstatatud riikides kodanikuühiskonna ja sotsiaalpartneritega peetavas dialoogis.

2.7. Nagu komisjoni rõhutab komitee, et oluline on piirkondlik koostöö ning piirkondliku majandusarengu ja ühenduvuse hoogustamine kui stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingute ning laienemisprotsessis oluline osa. Selles osas on toimunud positiivne areng piirkondlikus koostöös ettevõtlusalaste kodanikuühiskonna organisatsioonide vahel tänu *Chambers' Investment Forumi* (CIF) lepingu⁽²⁾ allkirjastamisele. CIF idee seisneb kaubandus- ja tööstuskodade kaudu piirkonna äriühingute kaasamises projektide rakendamisse, mis on olulised Lääne-Balkani riikide majanduslikuks õitsenguks kooskõlas Berliini protsessi prioriteetidega.

⁽²⁾ *Chambers' Investment Forum* on mittetulundusorganisatsioon, mis ühendab Lääne-Balkani riikide, Sloveenia ja Horvaatia kaubandus- ja tööstuskodasid, ja see loodi 2015. aasta augustis Viinis toimunud Lääne-Balkani konverentsi raames.

2.8. Komitee väljendab tõsist muret seoses mitmes riigis täheldatavate märkimisväärsete tagasilöökidega rahumeelse kogunemise, sõnavabaduse ning meedia sõltumatuse alal⁽³⁾ (Montenegro, endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi, eelkõige Türgi, aga ka Serbia õigusraamistik kogunemisvabaduse jaoks). Need vabadused on eeltingimused tugeva demokraatia rajamiseks ning aktiivse kodanikuühiskonna arengu võimaldamiseks. Sellega seoses toetab komitee kindlalt laienemise peadirektoraadi dokumentide „Suunised kodanikuühiskonna arenguks kandidaatriikides aastatel 2014–2020” ja „Suunised ELi toetuse pakkumiseks meediavabaduse ja meedia usaldusväärse edendamiseks kandidaatriikides aastatel 2014–2020” täielikku rakendamist. Siiski ootab lahendamist veel väljakutse, kuidas tagada meediakajastuse jõudmine Euroopas asuva publikuni, kes samuti vajab kohest teavet laienemispoliitika tähenduse ja dünaamika kohta.

2.9. Kodanikuühiskonna organisatsioonide roll poliitika kujundamisel ja jälgimisel ning üldises mõttes toimiva demokraatia tagamisel on väga tähtis. 2015. aastal toime pandud rünnakud kodanikuühiskonna organisatsioonide (eriti järelevalveorganisatsioonide ja olulisi poliitilisi protsesse hoolikalt jälgivate ning valimispettust ja poliitilist korrupsiooni hukka mõistvate sõltumatute ajakirjanike organisatsioonide) legitiimsuse ja vastutusvaldkondade vastu mõningates laienemisprotsessis osalevates riikides tekitavad tõsist muret. Seepärast tunnistab komitee vajadust tugevdada teabevahetust ja dialoogi kõikides protsessides ning eelkõige jõuda kodanikeni nii ELis kui ka laienemisprotsessis osalevates riikides.

2.10. Seoses õigusriigi ja põhiõigustega on vaja rohkem tähelepanu pöörata haavatavatele ja ebasoodsas olukorras olevatele rühmadele ja vähemustele, eelkõige romadele. On vaja selgeid tulemusi selles valdkonnas, samuti täiendavaid edusamme rahvusrühmade vaheliste suhete, vähemuste kaitse ning vähemuste õiguste (haridus, juurdepääs meediale, vähemuskeelte kasutamine avalikus halduses jne) alal.

2.11. Komitee käsitles komisjoni turvaliste päritoluriikide nimekirja oma 10. detsembri 2015. aasta arvamuses⁽⁴⁾ ning jääb ka käesolevas arvamuses samade seisukohtade juurde. Turvaliste päritoluriikide nimekirja uute riikide lisamine peab põhinema põhjalikul hindamisel. Pidades silmas meediakajastusi pagulaste küsitava tagasisaatmise kohta kriisipiirkondadesse, on turvaliste kolmandate riikide teema juures oluline ka nende pagulaste inimõiguste mõistlik käsitlemine.

2.12. Laienemispoliitikaga tuleb täielikult lahendada probleem, kuidas teavitada Euroopa kodanikke selle ülimast tähtsusest kogu Euroopa turvalisusele ja heaolule. See võiks aidata hajutada kartust edasise laienemise ees, mis koos ksenofoobia muude vormidega võib esile kerkida just majanduskriisi ja praegu käimasoleva pagulaskriisi ajal.

2.13. ELi institutsioonid on pakkunud kodanikuühiskonnaga konsulteerimiseks mitu kanalit, mille kaudu koguda tõendeid ühinemisega seotud reformide edenemisest. Nende hulka kuuluvad veebipõhine kirjavahetus, kodanikuühiskonna iga-aastased konsultatsioonid Brüsselis, ELi ametnike külastuste ajal riigis toimuvad koosolekud, infotunnid ja avalikud üritused. Komisjon on avatult suhtunud ka kodanikuühiskonna organisatsioonide poolt ettevalmistatud sõltumatutesse järelevalvearuannetesse. Tuleb siiski mõnda, et komisjon on valitsusväliste organisatsioonide suhtes tegutsenud märksa proaktiivsemalt kui ametiühingute ja ettevõtjate ühenduste suhtes. Komitee kutsub seega komisjoni üles edendama oma praegust lähenemisviisi ja võtma täiendavaid meetmeid, kooskõlas komitee arvamuses „ELi ühinemisprotsessi läbipaistvuse ja kaasavuse suurendamine”(REX/401) esitatud soovitustega.

2.14. Kodanikuühiskonna organisatsioonid teevad pidevaid jõupingutusi, et tagada Lääne-Balkani riikides oma rahalist jätkusuutlikkust. Kodanikuühiskonna organisatsioonide sissetulekud sõltuvad peamiselt välisriikide toetustest ja riigielarvest, sealhulgas hasartmängutuludest, samal ajal kui alternatiivseid rahastamisallikaid kasutatakse harva. Riigi toetus (nii rahaline kui mitterahaline) jaotatakse liiga sageli mitteläbipaistvate mehhanismide kaudu ning see on jätkuvalt ebapiisav. Seetõttu peavad kodanikuühiskonna organisatsioonid mitmekesistama oma rahastamisallikaid, et tagada oma rahaline sõltumatus ja jätkusuutlikkus. Ühele või kahele rahastamisallikale toetumine muudab kodanikuühiskonna organisatsioonid liiga sõltuvaks vahendite kättesaadavusest ega anna neile piisavat rahalist kindlust ja autonoomiat.

⁽³⁾ Balkan Civil Society Development Networki uurimus „Enabling Environment for Civil Society Development & Progress Reports and Enlargement Strategy 2015 Background Analysis”, kättesaadav aadressil: <http://www.balkancsd.net/novo/wp-content/uploads/2015/11/202-1-BCSDN-2015-Enlargement-Package-Background-Analysis.pdf>, Human Rights Watch „A Dangerous Profession: Media Under Threat”, 15. juuli 2015, kättesaadav aadressil: <https://www.hrw.org/node/279063>, ja Reporters without Borders Makedoonia teemal, kättesaadav aadressil: <http://en.rsf.org/macedonia.html>.

⁽⁴⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/32/EL (rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta) kohaldamise eesmärgil ELi ühine turvaliste päritoluriikide nimekiri ja muudetakse direktiivi 2013/32/EL” COM(2015) 452 final (ELT C 71, 24.2.2016, lk 82).

2.15. Kodanikuühiskonna organisatsioonide majandusliku väärtuse tunnustamine laienemisprotsessis osalevates riikides nõuab asjakohaste andmete kogumist ja, mis veelgi olulisem, nende edendamise ja nende rollist teadvustamise meetmeid. Ametlikud andmed ja statistika Lääne-Balkani riikide kodanikuühiskonna organisatsioonides töötavate ja vabatahtlikuna tegutsevate inimeste kohta on endiselt piiratud. Tööõiguse kohaselt tuleb kodanikuühiskonna organisatsioone kohelda võrdselt teiste tööandjatega, kuid sellegipoolest ei kaasata neid veel piisaval määral riikide tööhõivepoliitika meetmetesse, millega luuakse stiimuleid potentsiaalsetele tööandjatele. Selline kodanikuühiskonna organisatsioonide diskrimineeriv kohtlemine tuleneb sellest, et riigid ei tunnusta kodanikuühiskonda sektorina, mis loob töökohti. Kodanikuühiskonna organisatsioonide hiljutisi jõupingutusi koguda andmeid ja hinnata iga riigi konkreetseid takistusi⁽⁵⁾ peaksid nii liikmesriikide ametiasutused kui ka komisjon statistika valdkonna prioriteetide määramisel hoolikalt arvesse võtma.

Brüssel, 18. veebruar 2016

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

⁽⁵⁾ Uurimus „*Economic Value of the Non-Profit Sector in the Countries of the Western Balkans & Turkey* (Mittetulundussektori majanduslik väärtus Lääne-Balkani riikides ja Türgis)”, koostaja Dubravka Velat, avaldanud 2015. aasta detsembris Balkan Civil Society Development Network (BCSDN), on kättesaadav aadressil: http://www.balkancsd.net/economic-value-of-the-non-profit-sector-in-the-western-balkans-and-turkey/63-12-report-on-the-economic-value-of-the-non-profit-sector-in-the-wbt_final/

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „2016. aasta majanduskasvu analüüs”

[COM(2015) 690 final]

ja teemal „Projekt: komisjoni ja nõukogu ühine tööhõivearuanne, mis on lisatud komisjoni teatisele 2016. aasta majanduskasvu analüüsi kohta”

[COM(2015) 700 final]

(2016/C 133/08)

Raportöör: Juan MENDOZA CASTRO

22. detsembril 2015 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„2016. aasta majanduskasvu analüüs” ja „Projekt: komisjoni ja nõukogu ühine tööhõivearuanne, mis on lisatud komisjoni teatisele 2016. aasta majanduskasvu analüüsi kohta”

[COM(2015) 690 final, COM(2015) 700 final].

Vastavalt kodukorra artiklile 19 loodud ja asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav allkomitee „2016. aasta majanduskasvu analüüs” võttis arvamuse vastu 12. jaanuaril 2016.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 514. istungjärgul 17.–18. veebruaril 2016. aastal (17. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 139, vastu hääletas 8, erapooletuks jäi 11.

1. Järeldused ja soovitused

1.1. **Kõrge töötuse määr püsib.** Seitse aastat pärast kriisi algust väljendab komitee taas muret kõrge töötuse määra pärast, eelkõige teatud liikmesriikides. Samuti on suur töötute noorte arv, nende noorte arv, kes ei õpi ega tööta, ning pikaajaliste töötute arv.

1.2. **2016. aasta majanduskasvu analüüs** sisaldab rohkelt sotsiaalseid analüüse, eesmärgi ja sihte, kuid selleks, et uus lähenemisviis oleks tõhus, ei tohiks see põhineda eelmiste aastate poliitiliste soovituste kordamisel. Lisaks erainvesteeringute võimendamisele, millele komisjon viitab, vajavad majandusseisak ja tööhõive sisenõudluse ja avaliku sektori investeeringute suurendamist.

1.3. **Euroopa poolaasta.** Komitee väljendab heameelt otsuse üle tugevdada strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide jälgimist ning jagada poolaasta Euroopa etapiks ja riiklikuks etapiks, mis võimaldab paremini määratleda vastutusalad seatud eesmärkide täitmisel. Samuti on hädavajalik suurem sidusus ELi juhtimisega seotud poliitikameetmete ja strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide vahel.

1.4. Euroopa poolaastas tuleks arvesse võtta ÜRO säästva arengu strateegial 2030 põhineva 17 säästva arengu eesmärgi saavutamist.

1.5. **Majandus.** Euroopa Liidus on toimumas mõõdukas elavnemine, kuigi see tuleneb ajutistest positiivsetest teguritest. Euroala rekordiline ekspordi ülejääk peegeldab muude aspektide hulgas ka euro odavnemise mõju. Investeeringutega võrreldes liigsuured siseriiklikud säästud peegeldavad omakorda ebakindlust, mis koormab ikka veel majanduse elavdamist ja majanduskasvu.

1.6. **Investeeringute** märkimisväärse **vähendamise** tõttu on majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu viidanud tungivale vajadusele parandada üldist investeerimiskliimat, et toetada majanduse elavdamist, parandada tootlikkust ja suurendada majanduskasvu potentsiaali. Komitee peab omalt poolt vajalikuks nn kokkuhoiupoliitika ümbersuunamist majanduskasvu poliitikas suuremate kohustuste võtmisele ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu, 15. jaanuar 2016.

1.7. **Vaesuse või tõrjutuse ohus olevate inimeste** suur arv tekitab küsimusi strateegia „Euroopa 2020” ühe peamise eesmärgi täitmise kohta.

1.8. Pagulaste ja varjupaigataotlejate suurt voogu arvestades teeb komitee ettepaneku võtta meetmeid, mis põhinevad ühistegevusel ja solidaarsusel, väärtuste ja rahvusvahelise õiguse austamisel, võrdsel kohtlemisel ja elu esmatahtsaks pidamisel muude, peamiselt nn julgeoleku meetmetel põhineva lähenemisviisi ees. Lisaks kinnitab komitee, et Schengeni leping on ELi struktuuri alustala.

2. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovitus

2.1. 2016. aasta majanduskasvu analüüsis rõhutatakse **tööhõivesse ja sotsiaalpoliitikasse investeerimise** olulisust, nagu komitee oli juba soovitanud. Selleks on vaja komisjonipoolset ambitsioonikat lähenemisviisi.

2.2. 2016. aasta majanduskasvu analüüs peab panema suurema rõhu **juhtimise tugevdamisele**, et viia tõhusalt ellu Euroopa peamised poliitikameetmed seoses turgude integreerimise ja majanduse ajakohastamisega, tõstes sellega seoses esile ELi majandusjuhtimise paketti. Tõhusad riiklikud juhtimisraamistikud peavad omakorda suurendama usaldust, taastama vajalikud eelarvepuhvrivid ning vältima tsükilist eelarvepoliitikat.

2.3. Väga oluline on suurendada investeringu- ja arengustrateegiate **sünergiaid** riikide majanduse ja Euroopa majanduse vahel.

2.4. Komitee soovib, et poliitiliste prioriteetide raamistikus peaksid jõupingutused keskenduma eeskätt kahele valdkonnale: **investeringutele ja tööhõivele**.

2.5. **Mitmeaastase finantsraamistiku** vahendid ja **Euroopa ühendamise rahastu** on kriisiga võitlemisel ja majanduskasvu juurde tagasipöördumisel kesksel kohal. Komitee kiidab heaks **Euroopa investeerimiskava** positiivse alguse ning on sellega seoses soovitanud ligi meelitada rohkem institutsioonilisi investoreid ja levitada laiemalt rahastamisvõimalusi.

2.6. Vaja on viivitamatuid meetmeid **pikaajalise töötuse** (moodustab 50 % kogu töötusest) ja noorte töötusega võitlemiseks. Lisaks peab komisjon esitama üldise strateegia **soolise võrdõiguslikkuse** kohta tööturul.

2.7. Investeringud energiasüsteemi ümberkujundamisse (**Pariisi leping**) peavad muutuma töökohtade loomise ja majandusarengu allikaks.

2.8. Komitee kutsub üles tegema suuremaid koordineeritud jõupingutusi **agressiivse maksuplaneerimise, maksu-
pettuste ja maksudest kõrvalehoidumise** vastu võitlemiseks.

2.9. Komitee toetab **sotsiaalpartnerite ja teiste kodanikuühiskonna esindusorganisatsioonide täielikku osalemist** sotsiaalpoliitikas ja riiklikes reformikavadades näiteks majandus- ja sotsiaalnõukogude ja samalaadsete organisatsioonide kaudu. Kuid seoses komisjoni ettepanekuga luua euroalal riiklikud konkurentsivõime komiteed on komiteel kavas võtta vastu asjakohane arvamus 2016. aasta märtsis. Igal juhul peavad need austama täielikult vabadust pidada kollektiivläbirääkimisi ning igas liikmesriigis olemasolevaid sotsiaalpartnerite osalus- ja dialoogimehhanisme.

2.10. **Demokraatlik legitiimsus.** Demokraatia puudujäägi osas on vajalik tugevdada Euroopa Liidu struktuuri aluseks olevaid sotsiaalse õigluse põhimõtteid ning sotsiaalset Euroopat, mis on pühendunud sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemisele ja solidaarsuse säilitamisele.

3. Sissejuhatus

3.1. 2016. aasta majanduskasvu analüüsi kohaselt:

— on Euroopa Liidus toimumas mõõdukas elavnemine, kuigi see tuleneb ajutistest positiivsetest teguritest, sealhulgas madalad naftahinnad, suhteliselt nõrk euro ja paindlik rahapoliitika;

- seepärast tuleks poliitikameetmed suunata majanduse elavdamise konsolideerimisele ja paremate näitajatega riikidele lähenemise toetamisele;
- prognoositakse majandusaktiivsuse järkjärgulist kasvu;
- majandusareng ja sotsiaalsed tingimused ning samuti reformide rakendamine on ELis jätkuvalt ebaühtlased.

3.2. Säilitatakse varasemad poliitilised prioriteedid, mis on suunatud tasakaalustava raamistiku loomisele struktuuriliste muutuste, riigieelarvete tugevuse ja investeringute vahel. 2016. aasta majanduskasvu analüüsis esitatakse üksikasjalikumaid kaalutlusi muu hulgas tööturu, deklareerimata töö, tööellu integreerimise, soolise ebavõrdsuse ja noorte tööhõive kohta.

3.3. Nõutakse ajakohast ja tõhusat avaliku halduse süsteemi, mis on vajalik ettevõtjatele ja kodanikele kiirete ja kvaliteetsete teenuste tagamiseks.

3.4. Samuti keskendutakse liikmesriikide õigussüsteemi kvaliteedi, sõltumatuse ja tõhususe parandamisele kui eeltingimusele investeringuid ja majandustegevust soodustava kliima loomiseks.

3.5. **Ühise tööhõivearuande projekti** üks põhilisi järeldusi on, et liikmesriikide vahel valitseb suur ebavõrdsus ning et sotsiaalne ja tööhõive olukord paraneb aeglaselt. Muud järeldused on järgmised:

- tööturu reformide jätkumine,
- töökohtade loomist paremini toetavad maksusüsteemid,
- investeerimine inimkapitali hariduse ja koolituse kaudu, mis on keskendunud eelkõige noortele,
- palkade kärpimise jätkumine,
- pingutused noorte tööhõive edendamisel ning seoses suure hulga inimestega, kes ei õpi, ei tööta ega osale koolitustel.

4. Kõrge töötuse määr püsib

4.1. Seitse aastat pärast kriisi algust väljendab komitee taas muret tööhõive olukorra pärast, eelkõige teatud euroala liikmesriikides. ELis on 22,5 miljonit töötut (17,2 miljonit euroalas) ning järgmise kahe aasta jooksul ei ole selles vallas oodata olulist paranemist. Lisaks sotsiaalsetele ja majanduslikele tagajärgedele toob see kaasa muid tegureid, mis põhjustavad kodanike rahulolematust Euroopa projekti suhtes.

4.2. 2016. aasta majanduskasvu analüüs sisaldab rohkelt sotsiaalseid analüüse, eesmärgi ja sihte. Selleks et uus lähenemine oleks tõhus ega jääks ainult retoorikaks, ei tohiks see põhineda eelmiste aastate poliitiliste soovitude kordamisel – põhiliselt tööturu struktuurireformid –, vaid peaks pakkuma tõelise koordineeritud tõuke majanduskasvule ja tööhõivele.

4.3. 2016. aasta majanduskasvu analüüsis rõhutatakse **tööhõivesse ja sotsiaalpoliitikasse investeerimise** olulisust, nagu komitee oli juba soovitanud. Selleks on vaja komisjonipoolset ambitsioonikat lähenemisi.

4.4. Lisaks erasektori investeringute võimendamisele, mis on komisjoni ettepaneku aluseks, vajavad majandusseisak ja tööhõive avaliku sektori investeringute jõulist edendamist.

5. Euroopa poolaasta: juhtimise tugevdamine

5.1. 2016. aasta majanduskasvu analüüs peab panema suurema rõhu juhtimise tugevdamisele, et viia tõhusalt ellu Euroopa peamised poliitikameetmed seoses turgude integreerimise ja majanduse ajakohastamisega.

5.2. Euroopa poolaasta peab tegema edusamme ka 2015. aasta oktoobris läbi vaadatud majandusjuhtimise paketi edasiarendamisel. Tõhusad riiklikud juhtimisraamistikud peavad omakorda suurendama usaldust, taastama vajalikud eelarvepuhvrivid ning vältima tsüklilist eelarvepoliitikat ⁽²⁾. ELi rahastamisvahendid ja riiklikud eelarved peavad aitama kaasa nende eesmärkide täitmisele.

5.3. Komitee tervitab otsust tugevdada strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide jälgimist Euroopa poolaasta kontekstis, nagu selleks tegid ettepaneku viis juhti ⁽³⁾. Lisaks olemasoleva strateegia rakendamise ja järelevalve parandamisele teatatakse, et hakatakse välja töötama pikaajalist visiooni, mis ulatub 2020. aastast kaugemale, pidades silmas ka ÜROs 2030. aastaks kokku lepitud uusi säästva arengu eesmärke. Komitee tervitab kavandatud algatust, kuna sellega kinnitatakse komitee seisukohta, et säästva arengu eesmärkide elluviimiseks peab EL pikendama oma kavandamisperioodi vähemalt 2030. aastani, koostades integreeritud strateegia säästva Euroopa jaoks globaliseerunud maailmas.

5.4. Poolaasta jagamisega kaheks etapiks – Euroopa etapp (novembrist veebruarini) ja riiklik etapp (vebruarist juunini) – piiritletakse vastutusvaldkonnad paremini ning võimaldatakse sotsiaalpartneritega Euroopa reformiprotsesside üle põhjalikult konsulteerida.

6. Majandusareng

6.1. ELis registreeriti 2015. aastal SKP kasv 1,9 % ning prognoosid on 2016. aastaks 2,0 % ja 2017. aastaks 2,1 % ⁽⁴⁾, kuid liikmesriikide vahel on märkimisväärsed erinevused.

6.2. Komitee juhib tähelepanu tõsiasjale, et eksport – rekordilise ülejäägiga 3,5 % SKPst euroalas (1,9 % SKPst EL-28s) – on olnud majanduse elavnemise tõukejõud. Kokkuvõttes on kogu euroalas üks maailma suurimaid jooksevkonto ülejääke, mis peaks eelduste kohaselt 2015. aastal taas kord suurenema. Kuigi kaupade madalamad hinnad ja euro vahetuskursi odavnemine on aidanud tugevdada kaubandusbilanssi, peegeldab suur ülejääk euroala liigsuuri siseriiklikke sääste investeringutega võrreldes ⁽⁵⁾. See peegeldab ka ebakindlust, mis koormab ikka veel majanduse elavnemist ja majanduskasvu.

6.3. Palgakärped, naftahinna langus, madalad intressimäärad ja vahetuskursi arengud tugevdavad Euroopa majanduse konkurentsivõimet. Majanduse elavdamine sõltub üha enam sisenõudlusest, kuid viimast mõjutavad eelarvepiirangud, ajutise töö määra suurenemine, palkade samal tasemel hoidmine ja ebapiisav krediidi kättesaadavus kodumajapidamiste ja ettevõtete, eelkõige VKEde jaoks.

7. Märkused ühise tööhõivearuande projekti kohta

7.1. Ühise tööhõivearuande projekti kohaselt on rida reforme tugevdanud palgakujundusmehhanisme eesmärgiga edendada **palgamuutuste** ja tootlikkuse vastavusseviimist ja toetada kodumajapidamiste kasutada olevat sissetulekut, pöörates eritählepanu **miinimumsissetulekule**. Sellele vaatamata hoiatab komitee, et aastatel 2008–2015 oli vähemalt 18 liikmesriigis sissetulekute kasv tootlikkusest väiksem ⁽⁶⁾.

⁽²⁾ Vt joonealune märkus 1.

⁽³⁾ „Euroopa majandus- ja rahaliidu lõpuleviimine”, 22. juuni 2015. Vt ka „Teatis majandus- ja rahaliidu lõpuleviimiseks võetavate meetmete kohta”, COM(2015) 600 final.

⁽⁴⁾ 2015. aasta sügisene majandusprognoos.

⁽⁵⁾ „Häiremehhanismi aruanne 2016”, COM(2015) 691 final.

⁽⁶⁾ Vt https://www.etuc.org/sites/www.etuc.org/files/document/files/08-en_ags2015_annex_3_-_wages_as_an_engine_of_growth.pdf.

7.2. 2014. aastal täheldati **tööjõu ühikukulu** vähenemist mitmes euroala riigis, mida kriis oli eriti mõjutanud. Lisaks on riikides, kus tööturg on paranemas, hakanud töötatud tundide arv tööjõu ühikukulu arengut positiivselt mõjutama ⁽⁷⁾.

7.3. Komitee nõustub, et ajakohastamine, oskuste ja tööturu vajaduste parem vastavusseviimine ja jätkuvad investeeringud **haridusse ja koolitusse**, sealhulgas digitaalsetesse oskustesse, on tulevaseks tööhõiveks, majanduskasvuks ja ELi konkurentsivõime suurenemiseks väga olulised.

7.4. **Pikaajaline töötus** moodustab praegu 50 % töötuse kogumäärast. See probleem vajab viivitamatuid meetmeid, seejuures peetakse esmatahtsaks tööhõivepoliitika meetmeid. Viivitamatut tähelepanu vajab ka **noorte töötuse** kõrge tase ning **nende noorte olukord, kes ei õpi ega tööta**.

7.5. On oluline, et hiljutisest **oskuste nõudlusele mittevastavuse** analüüsist nähtub, et töölesaamise raskustest on vaid vähem kui pooltel juhtudel tegemist tegelike oskuste puudumisega, samal ajal kui peaaegu kolmandikul juhtudel on põhjuseks väheatraktiivne palk.

7.6. 2014. aastal registreeritud **vaesuse või tõrjutuse ohus** olevate inimeste suur arv (24,4 %, st 122 miljonit inimest EL-28s) ning viimaste aastate suundumus tõstatavad palju küsimusi strateegia „Euroopa 2020” ühe peamise eesmärgi täitmise kohta.

7.7. **Naised** on endiselt tööturul vähemuses, kuigi nende kvalifikatsioon on formaalse koolihariduse osas paranenud ja isegi ületanud meeste taseme. 40-protsendine erinevus pensionides on lühemate karjäärade ja madalamate palkade tulemus. Komitee väljendab kahetsust, et 2016. aasta majanduskasvu analüüsis ei tehta selles küsimuses ettepanekuid. Samuti rõhutab komitee, et komisjon ei ole siiani esitanud üldist **soolise võrdõiguslikkuse** valdkonna strateegiat, mis sisaldaks konkreetseid meetmeid, kus arvestataks olemasolevaid poliitilisi kompromisse ja organiseeritud kodanikuühiskonna nõudmisi ⁽⁸⁾.

8. Poliitilised prioriteedid 2016. aastaks

8.1. Kriisist väljumise ootusi ei ole siiani täidetud.

8.2. Märkimisväärsed sotsiaal-majanduslikud erinevused ELis tähendavad, et on vaja tugevdada liikmesriikide lähenemist kõnealuse valdkonna eesmärkide täitmisel. On väga oluline suurendada investeeringu- ja arengustrateegiate sünergiaid riikide majanduse ja Euroopa majanduse vahel.

8.3. 2016. aasta poliitiliste prioriteetide raamistikus tõstab komitee esile eeskätt kahte valdkonda: investeeringud ja tööhõive.

8.4. Investeeringute taaskäivitamine: tungiv vajadus

8.4.1. Investeeringute märkimisväärse vähenemise tõttu on tungiv vajadus parandada üldist investeerimiskliimat, et toetada majanduse elavdamist, parandada tootlikkust ja suurendada majanduskasvu potentsiaali ⁽⁹⁾. Komitee peab omalt poolt vajalikuks nn kokkuhoiupoliitika ümbersuunamist majanduskasvu poliitikas suuremate kohustuste võtmisele.

8.4.2. **Mitmeaastase finantsraamistiku** instrumendid (muu hulgas struktuuri- ja investeerimisfondid) on väga olulised kriisiga võitlemisel ja jätkusuutliku majanduskasvu juurde tagasipöördumisel ning eelkõige **Euroopa ühendamise rahastu** üleeuroopaliste transpordi-, telekommunikatsiooni- ja energiataristu võrkude tugevdamiseks.

⁽⁷⁾ Vt joonealune märkus 5.

⁽⁸⁾ Vt Monserrat Mir „Why is the Commission ignoring women?” („Miks komisjon naisi ignoreerib?”) <http://www.euractiv.com/sections/social-europe-jobs/why-commission-annoying-half-population-320379>

⁽⁹⁾ Vt joonealune märkus 1.

8.4.3. **Euroopa investeerimiskava** – samm õiges suunas, mida tuleb täiendada teiste meetmetega – algus on olnud positiivne. Euroopa Investeerimispanka hinnangul ulatub 2015. aastal tehtud investeeringute summa 50 miljardi euroni ning Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi investeerimisprojektidest võivad saada kasu 71 000 VKEd ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtet. Selleks et saavutada eesmärk 315 miljardi euro ulatuses investeeringuid 2017. aastaks, on vaja:

- meelitada ligi rohkem institutsioonilisi investoreid (EList ja väljastpoolt). Siiani on ainult üheksa liikmesriiki võtnud kohustuse panustada ning nende seas ei ole osa riike, kellel on kõige suurem vajadus majandusstruktuuri ajakohastamise järele;
- levitada rohkem EFSI rahastamisvõimalusi, võttes arvesse, et teatud juhtudel ei ole riigiasutused ja erainvestorid neist siiani piisavalt teadlikud.

8.4.4. Enam kui pooled EFSI projektidest käsitlevad energiatõhusust, taastuvenergiat ja innovatsiooni. **Pariisi lepingu** täitmine fossiilkütustelt põhinevalt ressursi- ja energiamahukalt majanduselt vähese CO₂-heite ja väikese CO₂-jalajäljega tavadele ülemineku osas tähendab tohutut proovikivi ELi jaoks, kes peab oma heitkoguseid märkimisväärselt vähendama. Investeeringud energiasüsteemi ümberkujundamisse on töökohtade loomise ja majandusarengu allikas. Lisaks on need peamised tegurid energiahinna vähendamisel, millel on positiivne sotsiaalne ja majanduslik mõju.

8.4.5. Komitee nõustub, et **reaalmajanduse rahastamine** on märkimisväärselt paranenud, kuigi liikmesriikidevahelised erinevused on endiselt alles. Siiski mõjutab see probleem põhiliselt VKEsid, mis sõltuvad suuresti pangalaenudest. ELi ühe suure algatuse, kapitaliturgude liidu keskne eesmärk peab olema lihtsustada VKEde ligipääsu rahastamisele⁽¹⁰⁾.

8.4.6. **Inimkapitali tehtavad investeeringud.** Komitee väljendab kahetsust, et riiklikud kulutused haridusele on vähenenud⁽¹¹⁾, sest Euroopa vajab oma majanduspotentsiaali saavutamiseks haritud ja oskuslikku tööjõudu. Reformimeetmetes tuleks tõsta esikohale nii teadmiste, oskuste ja pädevuste taseme tõstmine kui ka üha suureneva lõhe vähendamine vähe- ja kõrge kvalifitseeritud ja kõrgelt kvalifitseeritud inimeste vahel.

8.5. Tööhõive, kaasava sotsiaalpoliitika ja jätkusuutliku majanduskasvu edendamine

8.5.1. **Innovaatilistel sektoritel** on suur potentsiaal luua töökohti. Turgude integreerimise ja majanduse ajakohastamisega seotud ELi poliitikameetmed (digitaalne tegevuskava, energia siseturg, audiovisuaalse sektori raamistik, telekommunikatsiooniteenuste turg) on suunatud neile sektoritele.

8.5.2. **Stabiilne tööhõive** on majanduse elavdamiseks põhjapaneva tähtsusega, kuid tööturg on oluliselt killustunud⁽¹²⁾. Kohanemisvajadused tuleb radikaalselt muutuvast töömaailmas kooskõlastada töökohakindluse, töötaja ettevõttega samastumise ja tema oskuste arendamisega.

8.5.3. Komitee on juba rõhutanud, et **turvalise paindlikkuse** kontseptsioon – mille komisjon 2016. aasta majanduskasvu analüüsis taas esitab – ei tähenda töötajate õiguste ühepoolset ja mittelegitiimset kärpimist, vaid tööõiguse kavandamist, tööhõive kaitsmise süsteeme ja kollektiivlääbirääkimisi kokkuleppel sotsiaalpartneritega, et tagada optimaalne tasakaal paindlikkuse ja turvalisuse vahel kõigis töösuhetes ja pakkuda töötajatele piisavat kaitset kõigi lepingutüüpide korral eesmärgiga tegeleda killustunud turgudega⁽¹³⁾.

⁽¹⁰⁾ Vt <http://www.savings-banks.com/press/positions/Pages/Common-position-on-Capital-Markets-Union-.aspx>.

⁽¹¹⁾ COM(2015) 700 final.

⁽¹²⁾ Vt joonealune märkus 11.

⁽¹³⁾ ELT C 211, 19.8.2008, lk 48.

8.5.4. Komitee peab positiivseks:

- eurorühma otsust hinnata **tööjõu maksukoormust**, et vähendada investeringuid ja töökohtade loomist takistavaid tegureid⁽¹⁴⁾, ja rõhutab, et maksusüsteemide keskkonnahoidlikumaks muutmine, eeskätt tagades vähese heitega ja väikese jalajäljega tegevuse premeerimise võrreldes ressursi- ja energiamahuka tegevusega, on Euroopa majanduse jätkusuutlikkuse suurendamiseks ülioluline;
- ettepanekuid, mis on suunatud **toote- ja teenuseturgude ja majanduskeskkonna parandamisele**, ning eelkõige jaemüüki käsitlevaid ettepanekuid;
- **riigihankeid** (mis moodustavad 19 % ELi SKPst) käsitlevaid ettepanekuid: suurendada läbipaistvust, parandada haldustõhusust, kasutada rohkem e-riigihankeid ning võidelda korrupsiooniga.

8.5.5. Komitee on toetanud üleminekut keskkonnahoidlikule majandusele⁽¹⁵⁾. Komitee väljendab heameelt ringmajanduse põhimõtte üle ning tegeleb praegu Euroopa Komisjoni poolt detsembris 2015 avaldatud paketi eeliste ja puuduste hindamisega.

8.5.6. Komitee rõhutab, kui võrd oluline roll peaks olema Euroopa poolaastal ja iga-aastaselt majanduskasvu analüüsil säästva arengu poliitikameetmete järelevalve tagamisel. Viimastel aastatel oli komisjon hakanud iga-aastaselt majanduskasvu analüüsi ja riigipõhistesse soovitusesse hõlmama ka keskkonnaküsimusi. Komitee väljendab kahetsust, et komisjon näib olevat praeguses analüüsis sellest lähenemisviisist (Euroopa poolaasta keskkonnahoidlikumaks muutmine) loobunud, ning kutsub komisjoni üles kaaluma Euroopa poolaastas uuesti vähese CO₂-heitega ja ringmajandusele üleminekut kui otsustavat tegurit majandusliku heaolu, konkurentsivõime ja vastupidavuse saavutamiseks pikas perspektiivis.

9. Muud meetmed

9.1. Vastutustundlik maksupoliitika

9.1.1. Viimastel aastatel on EL ja liikmesriigid võtnud **stabiilsuse ja kasvu pakti** raames vastu laia valiku meetmeid (muu hulgas pangandusliit, struktuurireformid). Selle tulemusena on tehtud edusamme makromajanduslike tasakaalunihete korrigeerimisel. Väga madala inflatsiooni tingimustes (2015. aastal 0 %, prognoos 2017. aastaks on 1,7 %) on valitsemissektori eelarvepuudujääk märkimisväärselt vähenenud (hetkel 2,5 % SKPst, prognoos 2017. aastaks on 1,6 % SKPst)⁽¹⁶⁾. Meetmed valitsemissektori võla (86,8 % SKPst) ja erasektori võla (kodumajapidamised 57,9 %, mittefinantsettevõtted 79,5 %) kõrge taseme vähendamiseks hõlmavad investeerimise ja tarbimise piiranguid.

9.1.2. **Maksusüsteemide tõhusamaks ja õiglasemaks muutmine.** Komitee pooldab õigustamatu **võlguoleku soodustamise** (debt bias) kaotamist, nagu on soovitatud Rahvusvahelise Valuutafondi aruannetes. See loob pangalaenudele alternatiivseid rahastamiskanaleid, eelkõige kapitaliturgudel.

9.1.3. Komitee hindab komisjoni algatusi majandustegevuse asukoha kohta ning maksustamise läbipaistvuse meetmete paketti. Euroopa Liidu ja liikmesriikide ametiasutuste tegevus peab olema laiahaardelisem ja kooskõlastatud, et kõrvaldada maksuparadiisid ja võidelda **agressiivse maksuplaneerimise, pettuse ja maksudest kõrvalehoidumisega**, millest tulenev kahju ELi jaoks on hinnanguliselt triljon eurot⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁴⁾ Eurorühma avaldus struktuurireformide kava kohta – majanduskasvu ja töökohtade loomise temaatiline arutelu: tööjõu maksukoormuse võrdlusanalüüs, 638/15, 12. september 2015.

⁽¹⁵⁾ ELT C 230, 14.7.2015, lk 99.

⁽¹⁶⁾ Vt joonealune märkus 4.

⁽¹⁷⁾ http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/tax_fraud_evasion/missing-part_et.htm

9.2. Demograafiline areng ja selle mõju pensioni- ja tervishoiusüsteemidele

9.2.1. ELi liikmesriigid on võtnud **riiklike pensionisüsteemide** osas meetmeid, mis on ühelt poolt suunatud kriisi sotsiaalsete tagajärgede vähendamisele ning teiselt poolt nende pikaajalise elujõulisuse parandamisele. Viimased on koosnenud kasinusemeetmetest, nagu pensioniea tõstmine ja sissemaksete ja saadava kasu vaheline range seos jm. Erapensioniskeemidel on oluline sotsiaalne funktsioon, nagu komitee on märkinud ⁽¹⁸⁾, kuid neid ei peaks pidama pelgalt finantsinstrumentideks.

9.2.2. Komitee nõustub vajadusega kehtestada **tervishoiusüsteemide** jaoks elujõuline rahastamise alus. ELi kodanikele suurema heaolu tagamiseks peavad need süsteemid tuginema sellistele Euroopa sotsiaalse mõõtme põhimõtetele ja väärtustele nagu universaalsus, kättesaadavus, võrdsus ja solidaarsus ⁽¹⁹⁾.

9.3. Pagulased ja varjupaigataotlejad

9.3.1. Selleks et saavutada Euroopas vajalik sotsiaalne konsensus, on tarvis täielikult tagada ELi kodanike ja pagulaste võrdne kohtlemine ja nende sotsiaalsed õigused Euroopas, pöörates erilist tähelepanu kõige haavatavamatele rühmadele. Varajane investeerimine pagulaste ühiskonda ja tööturule integreerimisse on oluline, et aidata pagulastel rajada uus elu, minimeerides samal ajal võimalikud konfliktid kohaliku elanikkonnaga ja vältides suuremate kulude tekkimist tulevikus.

9.3.2. Komitee loodab, et kriisilukorras ümberpaigutamise mehhanism aitab Euroopa Liidul liikuda konsensuslikult piisavalt tugeva ja paindliku süsteemi poole, et leida lahendus rändega seotud erinevatele probleemidele.

9.3.3. Komisjon ja teised ELi institutsioonid peavad jõuliselt toetama liikmesriikide valitsusi, et pakkuda ümberpaigutatavate varjupaigataotlejate integreerimiseks kohaseid tingimusi ja võimalusi. Selles kontekstis tuleb muu hulgas selgitada, et seoses varjupaigataotlejate ja pagulaste vastuvõtmise ja integreerimisega liikmesriikidele tekkivad kulud ei ole pikaajalised ega struktuursed ning seega ei tohiks neid arvesse võtta struktuurse eelarvepuudujäägi arvutamisel.

9.3.4. Komitee kinnitab, et Schengeni leping on ELi struktuuri alustala ⁽²⁰⁾.

9.4. Kodanikuühiskonna osalus

9.4.1. Komitee peab hädavajalikuks **kaasata kodanikuühiskond** sotsiaal- ja majanduspoliitika meetmetesse, mis on nende suurema tõhususe eeltingimus.

9.4.2. **Riiklikud reformikavad** peavad hõlmama aruteluforumeid, eriti majandus- ja sotsiaalnõukogusid. Mõnedes liikmesriikides sellist kaasamist siiski ei toimu.

9.4.3. Kui luuakse riiklikud konkurentsivõime komiteed, nagu seda soovib komisjon, peavad need austama täielikult vabadust pidada kollektiivläbirääkimisi ning igas liikmesriigis olemasolevaid sotsiaalpartnerite osalus- ja dialoogimehhanisme. Komitee võtab sellekohase arvamuse vastu 2016. aasta märtsis.

9.5. Demokraatlik legitiimsus

9.5.1. Demokraatia defitsiit on põhjustanud usalduse kaotamise Euroopa ideaali suhtes. Komitee rõhutab vajadust taastada kodanike usaldus ning luua uuesti visioon sotsiaalsest Euroopast, mis tugevdab ja toetab Euroopa projekti sotsiaalset legitiimsust.

9.5.2. Nii teoorias kui ka praktikas on Euroopa Liit kaugel sotsiaalsest legitiimsusest. Vaidlus Euroopa Liidu demokraatia defitsiidi üle jätkub, kuid see on nihkunud demokraatia defitsiidilt õiguse defitsiidile ja üldisele legitiimsuse defitsiidile. Vajalik on tugevdada Euroopa Liidu struktuuri aluseks olevaid sotsiaalse õigluse põhimõtteid ning sotsiaalset Euroopat, mis on pühendunud sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemisele ja solidaarsuse säilitamisele.

Brüssel, 17. veebruar 2016

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

⁽¹⁸⁾ ELT C 451, 16.12.2014, lk 106.

⁽¹⁹⁾ ELT C 242, 23.7.2015, lk 48.

⁽²⁰⁾ Vt EMSK arvamused järgmistel teemadel: Frontex (ELT C 44, 11.2.2011, lk 162); ränne (ELT C 248, 25.8.2011, lk 135) ning avatud ja turvaline Euroopa (ELT C 451, 16.12.2014, lk 96); samuti 10.12.2015. aasta resolutsioon (ELT C 71, 24.2.2016, lk 1).

LISA

Allkomitee arvamuse järgmine punkt, mis asendati täiskogu istungjärgul vastu võetud muudatusettepanekuga, kogus hääletamisel enam kui veerandi antud häältest (kodukorra artikli 54 lõige 4).

Punkt 9.4.3

„Kui luuakse riiklikud konkurentsivõime komiteed, nagu seda soovib komisjon, peavad need austama täielikult vabadust pidada kollektiivläbirääkimisi ning igas liikmesriigis olemasolevaid sotsiaalpartnerite osalus- ja dialoogimehhanisme. Komitee võtab sellekohase arvamuse vastu 2016. aasta märtsis.”

Hääletustulemus

Poolt: 103

Vastu: 54

Erapooletuid: 10

ISSN 1977-0898 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5171 (paberväljaanne)

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET